

FOLKE VIRKE

Juli - September 2016

Kunsten i hverdagen

www.folkevirke.dk

Hvad betyder kunsten for dig i hverdagen?

Af Louise Straarup,
mag.art i kunsthistorie
og projektleder
i Slots- og Kulturstyrelsen
for Statens Kunstfond

3

Kunst i lommerne

Af Annemarie Balle,
redaktør

8

Kunst iblandt mennesker

Af Carina Zunino,
billedkunstner,
Zunino Ignestam Studio

18

FOLKEVIRKE

Social, kulturel og politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE

Oplag: 1.200 . ISSN 0015-5845

**Deadline for næste nummer:
10. oktober 2016**

Bladet kan kun bestilles ved direkte
henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
E-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50 + porto.

Særpris for klassesæt.

Bladabonnement kr. 210 + porto pr. år

Medlemskab kr. 400 pr. år

Beløbene kan indbetales på

Folkevirkes konto:

Reg.nr. 7031 . Kontonr. 1099538

Redaktion

Annemarie Balle (ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Tove Hinriksen
Ulla-Brita Gregersen
Karen Hallberg
Annam Al Hayali
Lene Lund Hansen
Mona Jensen
Sonja Feldt Pedersen
Britta Poulsen
Susanne Tarp

Tryk og layout

Aars Bogtryk & Offset, tlf. 98 62 17 11
E-mail: aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen
Genrefotos: www.colourbox.dk

FORENINGEN AF
DANSKE KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Kunsten i hverdagen

»Kunst er rugbrød og ikke flødeskum«

Sådan udtrykte socialdemokraternes kulturordfører Mogens Jensen sig for nylig, da han kommenterede den aktuelle debat om kunstens betydning i hverdagen. En debat, hvor der bl.a. har været røster fremme om, at kunstneriske udsmykninger koster for meget, og at pengene i stedet for burde gå til fx at ansætte flere pædagoger, flere sosu-assistentter eller købe flere senge til sygehuse.

Det er en argumentation, hvor man blander æbler og pærer og så får appelsiner ud af det.

I dette nummer af Folkevirke sættes der fokus på betydningen af kunsten i det offentlige rum, og der hvor man møder den i hverdagen. Det kan både være egentlige udsmykninger af pladser og ste-

der, men også den kunst, som vi dagligt møder på de danske pengesedler. Artiklerne er skrevet med meget forskellige indfaldsvinkler og giver derfor også mulighed for indblik i de forskellige overvejelser, som kunstnere, bidragsydere og beslutningstagere har, når kunsten til det offentlige rum besluttes og vælges. Med artiklerne håber Folkevirke, at læserne vil få en god baggrund for at reflektere over kunstens betydning og den indflydelse, som kunsten – bevidst eller ubevidst – får på den enkelte. At den giver anledning til eftertanke, som man ellers ikke vil få samme mulighed for.

God læselyst og
på gensyn i Folkevirke!

Annemarie Balle

INDHOLD

Hvad betyder kunsten for dig i hverdagen?	3
Kunst i lommerne	8
Kunsten i Vesthimmerland:	
Kunst giver stof til nødvendig eftertanke.	13
Kunst iblandt mennesker	18
»Riv dette tempel ned«	21
Folkevirkes landsmøde i Odense:	
Landsmøde med internationale visioner.	23
Idéudvikling i foreningslivet.	26
Bedsteforældre/børnebørn-lejr 2016	28
Grete Balle:	
Mit liv i og med kunsten	29
Hverdagens demokrati på Nørrebro	31
Folkevirke info	32
Arrangementskalender 2016	34
Folkevirke deltager i Kulturmødet på Mors:	
Kulturmix – en musikalsk udfordring	36

Forsidefotos:

Øverst: Asger Jorn, »Uden titel« (1958-59), Århus Statsgymnasium. Foto: Torben Petersen.

Nederst t.v.: Svend Wiig Hansen, »Mennesket ved havets«, Esbjerg. Foto: Colourbox.

Nederst i midten: Trykning af pengesedler. Foto: Danmarks Nationalbank.

Nederst t.h.: Zunino Ignestam Studio, »Silverlinjen«, Örebro. Foto: Zunino Ignestam Studio.

Hvad betyder *kunsten* for dig i hverdagen?

Af Louise Straarup,
mag.art. i kunst-
historie og projekt-
leder i Slots- og
Kulturstyrelsen for
Statens Kunstfond

Ser du kunst på din vej til arbejde eller når du er ude for at shoppe? Har du lagt mærke til, om der er kunst i skolegården på den lokale folkeskole eller på torvet i din hjemby?

Betyder det noget for dig, at du kan møde kunst i din hverdag? Og i så fald, hvad betyder det?

Der findes en del kunst i det offentlige rum i Danmark. Igenem århundreder er der blevet opbygget en vægtig kulturarv af kunst i kirker, slotte, parker, offentlige bygninger, på offentlige pladser og i det åbne landskab.

Ifølge Kulturministeriets Kulturvaneundersøgelse fra 2012 er der dog kun 33% af de adspurgte, der har kunnet bekræfte, at de i løbet af et år har oplevet kunst i byrummet eller i landskabet.¹ Hvis du umiddelbart tænker, at du ikke har noget specielt forhold til et kunstværk i din hverdag, står du altså ikke alene.

Skal vi bruge Ekstra Bladets kampagne »Kunstkliken« i juli 2016 som holdningsbarometer, er opbakningen til kunst i det offentlige rum bestemt ikke overvældende. Her svarer ca. 85% af avisens læsere »Nej« på spørgsmålet: »Er skattebetalt kunst pengene værd?« Men når vi dykker ned i de konkrete historier: Når Karla og Oskar på fem og fire år stolte fortæller om deres nye kunstværk i Daginstitutionen Løvetand i Kolding i en artikel i JydskeVestkysten, så står det klart, at værdien af god

kunst ikke kun kan gøres op i penge.²

Staten har siden 1956 påtaget sig rollen som mæcen for kunsten, og investeringer i »kunstnerisk udsmykning« eller »kunst i det offentlige rum« er blevet prioriteret på linje med en lang række velfærdsgoder som et led i konsolideringen og udviklingen af det danske velfærdssamfund.

I denne artikel vil jeg skitsere visionerne for kunsten i både staten, regionerne og kommunerne. Dels ved at give et historisk tilbageblik på etableringen af Statens Kunstfond og dels ved at fremhæve resultater fra rapporten:

»Kunst i det offentlige rum. Nationalt overblik over offentlig økonomi, praksis og formål«, som blev udgivet af Statens Kunstfond i marts 2016, og som er den første systematiske undersøgelse af kommuners, regioners og statens prio-

Karla og Oskar viser deres kunstværk. Foto: John Randeris.

ritering af kunst i det offentlige rum.

Vi har ikke som i England eller USA gennemført undersøgelser, der »beviser«, at kunsten har betydning for det enkelte menneske i hverdagen eller for samfundet, men i Statens Kunstfond samler vi på konkrete historier, der viser, at kunsten sætter sit præg både på kort sigt og længere sigt. Jeg vil slutte artiklen af med at dele et par af de gode historier og pege på fremtidsperspektiver for kunst i det offentlige rum.

Statslig kunst i 60 år

I år kan vi fejre 60-års jubilæum for stadfæstelsen af »Lov om oprettelse af Statens Kunstfond og Eckersberg-Thorvaldsenfondet«. Lovens primære formål var at fremme »den billedkunstneriske medvirken ved udformning og udsmykning af statens bygninger og anlæg«. Denne lov dannede afsæt for Statens Kunstfond, som vi kender den i dag, og som blev etableret i 1964. Det var Julius Bomholt, den davæ-

rende socialdemokratiske undervisningsminister, senere Danmarks første kulturminister, der stod bag loven. Han mente, at det var på tide, at staten påtog sig rollen som aftager og beskytter af kunsten. Julius Bomholt udtrykte det på følgende vis: »(...) samfundsudviklingen har ført det med sig, at de private mæcener er ved at rykke i baggrunden, medens de offentlige institutioner, som demokratiet har skabt, endnu ikke er rykket frem i tilstrækkelig grad som aftagere og beskyttere af kunst.«³ Statens nye rolle som mæcen for kunsten var et »naturligt« led i konsolideringen af det danske velfærdssamfund, hvilket fremgår af denne udtalelse af finansminister Viggo Kampmann (S) under valgkampen i 1960 – lige inden han blev statsminister: »Nu går det opad. Den automatiske indkomststigning betyder, at skatterne vælter ind. Vi vil vide at gribe denne historiske chance. Disse penge skal ikke betales tilbage som skattelettelser, men bruges til at skaffe befolkning-

gen de goder, som flertallet ønsker. Vi vil bygge universiteter og læreanstalter. Vi vil bygge sociale institutioner. Vi vil støtte kunst og kultur. Vi vil højne standarden på alle områder.«⁴

Statens Kunstfonds helt overordnede formål har igennem tiden været at »fremme kunsten«.

Formålet med den statslige støtte til kunst i det offentlige rum er i dag fortsat formuleret helt i overensstemmelse med Julius Bomholts idéer: »Statens Kunstfonds ordninger vedrørende kunst i det offentlige rum (...) skal dels give borgerne i hele landet mulighed for at møde kunst af høj kvalitet, dels virke igangsættende og stimulerende for kunstneres produktion.«⁵ Fokus på udbyttet for både modtagerne (borgerne) og producenterne (kunstnerne) er også retningssigende for fondens rådgivning om kunstnerisk udsmykning af statsligt byggeri i henhold til *Cirkulære om kunstnerisk udsmykning af statsligt byggeri m.v.* (også kaldet Kunstcirkulæret), som bliver forvaltet af Bygningsstyrelsen under Transport- og Bygningsministeriet.

Kommuner og regioner prioriterer også kunsten

Statens Kunstfonds kortlægning af offentlig økonomi til kunstprojekter i det offentlige rum dokumenterer, at der samlet set er blevet investeret ca. 65,5 mio. på offentlig kunst i 2014. Kommunerne brugte i 2014 ca. 13 mio. kr. på kunst. Regionerne bruger i disse år i gennemsnit 28,8 mio. kr. om året på kunst i forbindelse med sygehus-

byggeri, og staten sikrer i gennemsnit 23,7 mio. kr. om året til kunst, dels gennem Statens Kunstfond og dels via Kunstcirkulæret. Selvom kommunerne og regionerne ikke har lovbestemte forpligtelser til at investere i kunst, vælger de alligevel at afsætte flere penge til kunst end staten.⁶

For at få hold på proportionerne skal det her nævnes, at den offentlige sektor i 2014 foretog investeringer i bygninger, infrastruktur m.m. for 56,3 mia. kr.⁷ Det vil sige, at de offentlige kunstinvesteringer udgør en promille af de samlede bygge- og anlægsinvesteringer.

I regionerne er det generelle billede, at kunstnerisk udsmykning indgår som en del af forvaltningskulturen, hvor kunsten bidrager til at opnå kvalitet i byggeriet både for patienter og personale. Der er tilmed en stigende opmærksomhed på, at kunst og arkitektur har en helende betydning i den moderne og sammenhængende behandling i sundhedsvæsenet.⁸ Når hovedparten af de danske kommuner investerer aktivt i kunst i det offentlige rum, er det først og fremmest for at udsmykke og forskønne omgivelserne og dermed gøre noget godt for stedet eller borgerne. Det er et vigtigt formål at skabe bedre livskvalitet for borgerne gennem kunsten. Blandt kommunerne er der en bevidsthed om, at investering i kunst som en del af hverdagsom-

givelserne er en måde at udbrede kunsten til borgerne. Kunsten bliver en kilde til dialog, refleksion og almen dannelse. I de kommuner, der prioriterer kunsten særligt højt, er der en tendens til, at kunsten løftes op og bliver til et fælles anliggende i kommunen. Kunstprojekterne bliver en måde at forankre og synliggøre de fælles historier i byen eller området. De samler borgere, erhvervsliv og andre interessenter om fælles projekter.⁹

De gode historier

Historien om statens, regionernes og kommunernes investeringer i kunst i det offentlige rum er altså præget af en stærk tro på, at kunst ikke blot er et gode, men en både demokratisk selvfølgelighed og et middel til at højne livskvaliteten i borgernes hverdag. Når vi ser på en række ikoniske værker, som Statens Kunstfond har stået bag, ser vi også, at sted og kunst smelter sammen og danner nye betydninger i samspil med mennesker.

Asger Jorns 27 meter lange keramiske relief »Uden titel« fra 1958-59 strækker sig farverigt og dramatisk i forhallen til Århus Statsgymnasium. Det æltede og håndmodellerede ler med tyktflydende og glinsende glasur står i kontrast til gymnasiets modernistiske retlinede arkitektur.

Værket er blevet en integreret del af skolens identitet og elevernes erindringer. Det indgår ofte i dansk- og billedkunstudervisningen, og alle skolens officielle elevbilleder bliver taget foran det store relief. I skolens 50-års jubilæumsskrift nævner mange Asger Jorn som en del af deres gymnasietid. En elev skriver eksempelvis, at Jorns relief gjorde, at »man blev fuld af skabertrang og af længsel efter at komme ud og erobre verden.«¹⁰

Ved Sædding Strand uden for Esbjerg tårner Svend Wiig Hansens 9 meter høje skulpturgruppe »Mennesket ved havet« fra 1990-95 sig op. Størrelsen til trods ser værket lille ud i sammenligning med de åbne vidder – himlen og havet.

*Svend Wiig Hansen,
»Mennesket ved havet« (1990-95),
Sædding Strand.
Foto: Torben Petersen.*

Marianne Hesselbjerg, Torben Schønherr og Carsten Juel-Christiansen, »Vestled« (2003-06), Hvide Sande. Foto: Torben Petersen.

Nogle har fået et så stærkt forhold til værket og stedet, at det bliver location for deres bryllupsfotografering. For andre er det et mødested for løbeture. Igennem tiden har flere benyttet værket som et led i offentlige ytringer. I 2004 fik skulpturens fire mænd trukket sorte hætter ned over hovederne, i 2008 fik to af dem malet blodrød neglelak på tærne, og i 2013 blev der spraymalet forskellige statements som »White trash« og »White Niggaz« på den hvide beton.¹¹

Kunsten behøver dog ikke at være højtråbende eller monumental for at »virke«. Ved Dækmolevej i Hvide Sande har billedkunstner Marianne Hesselbjerg, landskabsarkitekt Torben Schønherr og arkitekt Carsten Juel-Christiansen

skabt værket »Vestled« fra 2003-06, som fungerer som en handicaprampe fra en parkeringsplads ned gennem klitterne til vandet. Det er formentlig ikke alle strandens besøgende, der opdager, at de befinder sig midt i et stort kunstværk, men betydningen af værket er ikke til at tage fejl af. Værket gør en ellers usynlig passage til et centralt omdrejningspunkt og understøtter Hvide Sandes transformation fra fiskerby til turistby.

Statens Kunstfond har i løbet af de sidste 60 år ydet støtte til og stået bag projekteringen af over 1.300 stedsspecifikke kunstværker i hele landet. Derudover har Statens Kunstfond udlånt tusindvis af værker til offentlige institutioner.

Vi har ikke kendskab til alle værkeres historier.

Måske et af kunstværkerne har en særlig plads i dit liv? Du kan gå på opdagelse i værkerne fra Statens Kunstfond på denne hjemmeside: www.vores.kunst.dk.

Kunstens rolle i det offentlige rum

Opfattelsen af, hvilken rolle kunsten skal spille i det offentlige rum, har ændret sig og ændrer sig fortsat. Oprindeligt var kunsten underlagt arkitekturen som »udsmykning«, men med tiden ser vi en øget integration af billedkunsten i arkitekturen, kunstens erobring af landskabet og samspil mellem billedkunst og helhedsplaner i byplanlægning.¹²

De senere år har Statens Kunstfond også stået bag projekter, hvor kunsten indtager det offentlige rum nye steder, med nye kunstformer, og i tidsbegrænsede forløb.

Eksempelvis Hanne Lise Thomsens projekt »Inside Out Istedgade« i 2015, som bestod af gigantiske billedprojektioner, lydfiler og en samlende publikation.¹³ Eller projektet tvKUNST i 2013 og 2016, hvor Statens Kunstfond i samarbejde med DR bragte nyskabende videokunst direkte ud i danskernes stuer.¹⁴

Statens Kunstfond søger fortsat at udfordre grænserne for, hvad

kunst i det offentlige rum kan være. Det er et særligt fokusområde for Statens Kunstfonds nytiltrådte Legatudvalg for Billedkunst at virke igangsættende i forhold til projekter, hvor kvalificerede kunstnere indgår aktivt i lokale sammenhænge og her skaber kunst i direkte dialog med modtagerne. Det er udvalgets vision, at et øget samspil mellem kunstnere og borgere giver mulighed for at realisere projekter, der udvider opfattelsen af, hvad kunst kan være, men også af, hvad kunst kan bidrage med i en given kontekst.

Når kunst skaber betydning i hverdagen og i livet, som den gør i Daginstitutionen Løvetand i Kolding, på statsgymnasiet i Århus, på Sædding Strand ved Esbjerg, i Hvide Sande eller på Istedgade i København, så er det ikke blot de store politiske og faglige visioner, der sikrer kunsten i vores samfund.

Når kunst skaber betydning, vil borgerne også blive opmærksom på kunsten og efterspørge den.

Links til Statens Kunstfonds publikationer

»Kunst i det offentlige rum. Nationalt overblik over offentlig økonomi, praksis og formål«, Statens Kunstfond 2016:

www.kunst.dk/fileadmin/_kunst2011/user_upload/Dokumenter/Billedkunst/Kunst_i_det_offentlige_rum/Kunst_i_det_offentlige_rum.pdf

»Kunsten at skabe forankring«, Kulturstyrelsen 2015:

www.vores.kunst.dk/daa_media/Kunsten_at_skabe_forankring.pdf

»Stedsans. 25 indgange til kunsten derude«, Statens Kunstfond 2014:

www.kunst.dk/fileadmin/_kunst2011/user_upload/Dokumenter/Publikationer/9788792894779_stedsans.pdf

¹ *Danskernes Kulturvaner*, 2012, p. 73. <http://kum.dk/servicemenu/publikationer/2012/danskernes-kulturvaner-2012/>.

² »Børnehavebørn: Det er kedeligt uden kunst«, i *Jydske Vestkysten*, 15. april 2016.

³ Louise Straarup: »Fra Statens Kunstfond til Borgernes Kunstfond«, i Camilla Jalving (red): *Stedsans. 25 indgange til kunsten derude*, Strandberg Publishing, 2014, p. 8.

⁴ Citeret i Knud Bidstrup: »Danmark – dit og mit«, i *Dansk Byplanlaboratorium*, 1977. Se https://da.wikipedia.org/wiki/Viggo_Kampmann.

⁵ Se *Bekendtgørelse om kunst i det offentlige rum* (BEK nr. 592 af 14/05/2013), kapitel 1.

⁶ *Kunst i det offentlige rum. Nationalt overblik over offentlig økonomi, praksis og formål*, Statens Kunstfond, 2016, p. 4.

⁷ Se »Uændret investeringsniveau i den offentlige sektor«, Den offentlige sektors finanser 2014, i *Nyt fra Danmarks Statistik*, 10. december 2015, nr. 587, <http://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=20662>.

⁸ *Kunst i det offentlige rum. Nationalt overblik over offentlig økonomi, praksis og formål*, Statens Kunstfond, 2016, p. 20.

⁹ *Ibid.* p. 11.

¹⁰ Sidsel Kjærulff Rasmussen: »Århus Statsgymnasium«, i Camilla Jalving (red): *Stedsans. 25 indgange til kunsten derude*, Strandberg Publishing, 2014, p. 50.

¹¹ Sidsel Kjærulff Rasmussen: »Sædding Strandvej«, i Camilla Jalving (red): *Stedsans. 25 indgange til kunsten derude*, Strandberg Publishing, 2014, p. 171.

¹² Straarup *ibid.* p. 9.

¹³ Se kunstprojektets hjemmeside <http://insideout2015.dk>.

¹⁴ Se mere her: <http://www.kunst.dk/kunstmraader/billedkunst/nyheder/tvkunst-nu-kan-du-opleve-ny-samtidskunst-i-sofaen-derhjemme/>.

tvKUNST. Her stillbillede fra Hannah Heilmann, »Allons-y« (2016).

Kunst i lommerne

En rundtur i kunsten på de danske pengesedler

Af Annemarie Balle,
redaktør

For de fleste sidestilles pengesedler med et betalingsmiddel. Kort og godt.

Men de er langt mere. Pengesedler er et kompliceret stykke papir, hvor der er inkorporeret en lang række sikkerhedsdetaljer – og så står der en kunstner bag udformningen.

Så med de millioner af danske pengesedler, der er i omløb, er der tale om de hyppigst gengivede kunstværker i Danmark.

De nye pengesedler, som blev udsendt fra 2009 og årene fremefter, har grafikerens Karin Birgitte Lund designet og tegnet.

Karin Birgitte Lund var en af de i alt otte kunstnere, som blev opfordret til at være med i konkurrencen om at skulle stå for den kunstneriske udformning af de danske pengesedler.

Hun fik tre måneder til at udforme et oplæg til en ny seddelserie.

For Karin Birgitte Lund var det en meget anderledes opgave, for det blev på mange måder en meget bunden opgave, da der fra Nationalbankens side blev lagt nogle rammer – bl.a. var temaet på forsiden fem udvalgte broer – fem typer broer, der befinder sig i for-

skellige landsdele -, også formatet, pladsen til en lang række sikkerhedsmæssige forhold, plads til at angive seddelværdien, underskrifter var elementer, der skulle indgå på sedlerne. Bagsidens motiv, som ikke var fastlagt, skulle korrespondere til bro-temaet.

Karin Birgitte Lund havde mange temaer i spil, inden hun besluttede sig for, at det »frie« motiv skulle være oldtidsfund, som er fundet i nærheden af broerne.

Grafiker Karin Birgitte Lund.
Foto: Steen Evald.

Særlige krav

Karin Birgitte Lund forklarer, at der stilles særlige krav til pengesedler – genkendelighed, værdighed og stil. Desuden må temaet og motiverne være uangribelige og skal udvise en vis neutralitet, men samtidig også være markante i deres udstråling. - Mine tegninger skal desuden

egne sig til at blive omsat i de grafiske teknikker – og også gerne være tiltrækkende at tegne og arbejde med.

- Der er flere ting, som gør sig gældende, når der skal vælges tema og motiver til en seddelserie.

Motiverne skal have tæt relation til Danmark og være både markante og neutrale. For mig var det oplagt at vælge oldtidsfund.

Danfæ fra en svunden tid og nutidige bygningsværker af Danmarks fremmeste broingeniører og arkitekter. På den måde rummer det overordnede tema på seddelserien fortid og nutid.

- Sedlernes bro-motiver handler om at forbinde og ikke om at adskille. Sedlerne forbinder landsdele, fortid, nutid – og Danmark med omverdenen.

- Oldtidsfundene har jeg valgt ud fra, at de er enestående smukke med en righoldig håndværksmæssig elegance. Med deres karakterfuldhed er de – for at bruge et nutidigt udtryk – langtidsholdbare.

Oldtidsfundene er fundet i samme landsdel som broerne og derved godt fordelt i det ganske land. De har dertil også en forskellighed i form og farve. Ligesom broerne på sedlernes forside hænger sammen serien igennem, må bagsidemotiverne også danne et forløb eller en sammenhæng. Samtidig må de på hver seddel fremstå som et karakteristisk tegn.

Grafikeren Karin Birgitte Lund tog sammen med sin mand Pelle på cykel rundt til de steder, hvor broerne er opført og fundstederne er. På deres cykler kunne de komme ind på selv de mindste veje og stier og derved komme tæt på bl.a. som her gravhøjene på Møn. Foto: Karin Birgitte Lund.

Hver enkel seddels signalværdi er uhyre vigtig, lyder det fra Karin Birgitte Lund.

De fem motiver, som Karin Birgitte Lund valgte, var Skarpsallingkarret, Hindsgavldolken, bæltepladen fra Langstrup, Keldbyspanden og Solvognen.

Alle genstande er valgt ud fra den forudsætning, at de er fundet i nærheden af broerne. Især lagde Karin Birgitte Lund vægt på, at hen-

des yndlingsgenstande – Solvognen, Hindsgavldolken og Skarpsallingkarret kom med blandt motiverne.

Det ønske kom til at byde nogle udfordringer, da det kun er Hindsgavldolken, som er fundet umiddelbart i nærheden af en af broerne.

Karin Birgitte Lund løste problemet ved at ændre »nærområde« til »landsdel«.

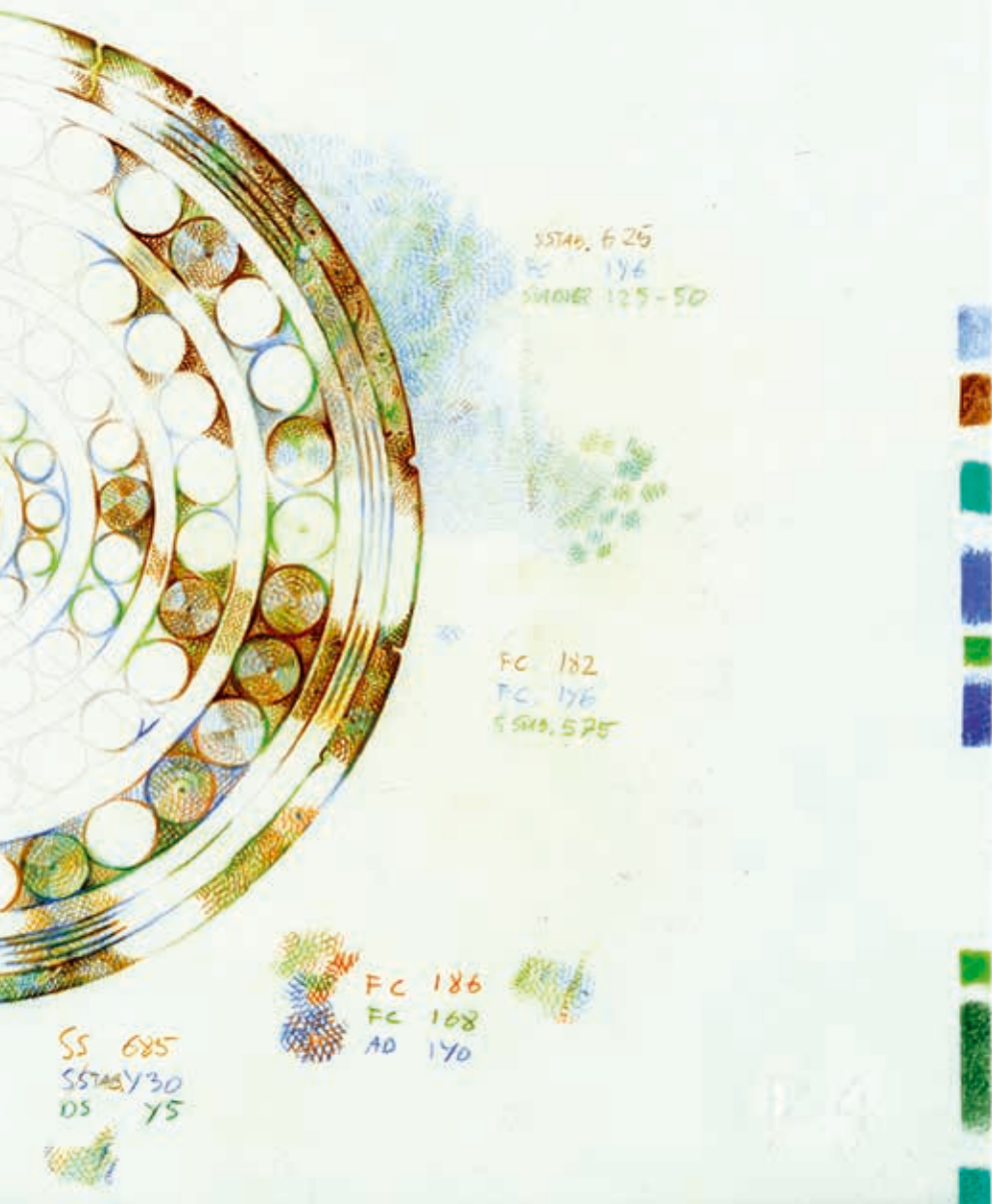
Stort forarbejde

Før Karin Birgitte Lund begyndte at tegne de enkelte motiver, så opsøgte hun broerne og de landskaber, hvor de fem genstande er fundet.

Ud fra Nationalmuseets fundoptegnelser har hun været præcis på de steder og dannet sig et indtryk af stemningerne og landskaberne omkring fundstederne.

Foto: Danmarks Nationalbank.

Et af grafikerne Karin Birgitte Lunds mange forarbejder til de danske pengesedler.

Hendes mange ture ud til landskaberne er foretaget på forskellige årstider, fordi hver enkel seddels signalfarve er tæt forbundet med de udvalgte årstider. Sedlerne har »årstider«, hvilket landskaberne og signalfarverne udstråler. Dog ikke så klart på 50 krone-sedlen. For de øvrige sedler gælder det, at 100 krone-sedlen skulle udstråle efterår, 200 krone-sedlen forår, 500 krone-sedlen vinter og 1.000 krone-sedlen sensommer.

- Under arbejdet med 500 krone-sedlen – der skulle være en vinter-

seddel – var det så heldigt, at det var hård vinter med sne og høje frostgrader. Da jeg fotograferede Dronning Alexandrines broen, Mønbroen, var farvandet Ulvsund mellem Sjælland og Møn frosset til. Jeg havde på den måde mulighed for at gå ud på isen og fotografere broen. En morgen sagde min mand, Pelle, at det var det smukkeste vintervejr og sol og foreslog derfor, at vi skulle tage til Møn på cykeltur. Det var det fineste vejr til at fotografere snelandskaber.

- Vi tog cyklerne med toget til Vordingborg og cyklede til Møn. Vi cyklede over Mønbroen og ind i det smukkeste snelandskab. Jeg havde planlagt et landskab med en snedækket gravhøj. Vi kunne med cyklen komme ind på små veje og stier og på den måde komme tæt på gravhøjene. Omkring 10 graders frost var det, og det var koldt for fingrene at fotografere.

Efterhånden svandt lyset, og vi besluttede os for at finde et sted at overnatte. Vi satte kurs mod Keldby, hvor Keldbykarret – der skulle være det oldtidsfund, der skulle pryde 500 krone-sedlen sammen med vinterlandskabet – er fundet på Tre høje. Til alt held var der en overnatningsmulighed i Keldby. Det var godt at komme ind i varmen og få et måltid mad. Næste morgen spurgte jeg i receptionen, hvor i Keldby »Tre høje« lå. Det vidste de ikke, men foreslog, at vi ringede til en, der ville vide det. Det var en lokal og historisk interesseret herre, som sagde, at vi bare skulle se ud ad vinduet, for der lå »Tre Høje«. De er bare væk nu, og i stedet ligger der en golfbane!

- I øvrigt, tilføjede den stedkendte mand, så skal Keldbykarret på den nye 500 krone-seddel.

- Til det svarede jeg, at det vidste jeg alt om!

- Min mand Pelle og jeg har i årenes løb været på de mest vidunderlige cykelture, men denne tur på Møn i strålende vintersol er nok den, jeg husker som den dejligste. De fire år, som det tog at arbejde med sedlerne, afstedkom de dejligste oplevelser for Pelle

og jeg, hvor vi cyklede rundt i Danmark til broerne og landskaberne deromkring, hvor de fem oldtidsfund engang har ligget i den danske muld.

Da Karin Birgitte Lund havde valgt motiver og begyndte at tegne sine skitser, var hendes udgangspunkt, at der skulle findes de enklest mulige løsninger. En klar opdeling af felterne, linjerne, rytmerne, typografien og et overbevisende klart farvesignal, som træder ekstra klart frem i den farvemættede bjælke fra top til bund yderst på sedlen. Selv siger Karin Birgitte Lund, at hendes intentioner med at undgå overflødigheder er lykkedes ved at skabe en sammenhængende, klar og enkel seddelserie, som er i klassisk dansk design ånd.

Kunstnerisk påvirkning

Fire års intens arbejde med den nye seddelserie har helt naturligt også præget Karin Birgitte Lunds udtryksmåder. I løbet af de fire år har hun fået inspiration til nye værker – de idéer ligger og venter og tager langsomt form i hendes bevidsthed. Også de mange cykelture ud til landskaberne, hvor oldtidsfundene er fundet, har givet inspiration.

- Jeg har senest cyklet og vandret rundt i Langstrup mose. Mosen som fænomen er jeg blevet dybt fascineret af – dens mystik, dens stilhed og uberørthed.

Et kig hen mod grafikereren Karin Birgitte Lunds arbejdsbord med det store udvalg af blyanter samt fotos af et par af motiverne på de danske pengesedler. Desuden ses forarbejder til en af sedlerne.

Foto: Karin Birgitte Lund.

Mosen er et hengemt stykke natur, der i al sin lukkethed gemmer på et stykke historie. Mine tanker går derfor tilbage til mosefolket, der ofrede genstande og også ligefrem ofrede mennesker. Moser er derfor et motiv, som jeg har fået lyst til at

arbejde videre med, lyder det fra Karin Birgitte Lund.

Det viser sedlerne

- **50 kr.**
Sallingsundbroen og Skarpsallingkarret.
- **100 kr.**
Den gamle Lillebæltsbro og Hindsgavldolken.
- **200 kr.**
Knippelsbro og bælteplade fra Langstrup.
- **500 kr.**
Dronning Alexandrines bro og bronzespanden fra Keldby.
- **1.000 kr.**
Storebæltsbroen og Solvognen.

Karin Birgitte Lund som ekspert på 500 krone-sedler

For et par år siden forlød det, at der var falske 500 krone-sedler i omløb på Samsø.

Jeg var på vej fra Nordby til færgen i Koldby Kås. Jeg sad på første sæde skråt for chaufføren. På et stoppested steg en passager på og rakte en 500 krone-seddel frem for at købe en billet – chaufføren var ikke meget for at tage imod sedlen på grund af de falske sedler. Jeg blandede mig og sagde, at jeg var i stand til at se, om den var falsk eller ægte, chaufføren så skeptisk på mig og blev endnu mere skeptisk, da jeg fortalte ham, at jeg havde designet og tegnet de danske pengesedler. Jeg fik dog på trods sedlen i hånden og sagde god for den. Flere stop senere kom der igen en person op i bussen for at købe billet med en 500 krone-seddel. Chaufføren rakte den straks til mig og også denne godkendte jeg.

Sikkerhed i danske pengesedler

Hologram

Hologrammerne viser oldtidsfundet fra sedlens bagside. Når sedlen bevæges op og ned ses detaljer i forskellige farver.

Vandmærke

Vandmærket i papiret ses, når sedlen holdes op mod lyset. Det viser et vikingskib fra Skuldelev i Roskilde Fjord samt den pågældende seddels pålydende i tal.

Fluorescens

Gule cirkler samt baggrundsmønstre under motiver på for- og bagsider lyser op, når sedlen belyses med ultraviolet belysning. På forsiden ses desuden en stor gengivelse af motivet på sedlens bagside. I sedlerne er der indlagt fluorescerende fibre.

Vindustråd

Vindustråden har et bevægeligt bølgemotiv. Når sedlen vipres op og ned, flyttes motivet til siderne. Når sedlen vipres til siderne, flyttes motivet op og ned.

Bølgemotivets farve varierer alt efter sedlernes værdi.

Skjult tråd

Holdes sedlen op mod lyset, ses den skjulte sikkerhedstråd, der ligger i selve papiret.

Mikrotekst

Sedlerne indeholder mikrotekst, som knapt kan læses med det blotte øje. Der står fx 200 på det kort, som pryder 200 krone-sedlen.

Læs mere om grafiker Karin Birgitte Lund på www.karinbirgittelund.dk

Kunsten i Vesthimmerland:

Kunst giver stof til nødvendig eftertanke

Af Inge Lise
Jæger Sørensen,
kultur- og udvik-
lingskonsulent,
Vesthimmerlands
Kommune

»Kunst i det offentlige rum kan være højtråbende, iøjnefaldende og umulig at overse. Kunsten, hvor vi færdes, kan også være stilfærdig og næsten usynlig, så den kun opdages tilfældigt og ganske uventet. Et kunstværk kan være tænkt som en provokation, en kommentar, en påmindelse eller en fortolkning, som det er op til betragteren at afkode. Uanset tankerne bag et værk har kunsten det med at give stof til eftertanke hos den, der møder den. Også selvom man ikke har de store forudsætninger for at »forstå« værkets kunstneriske dimensioner«, udtaler Kurt Friis Jørgensen, formand for Kultur- og Fritidsudvalget i Vesthimmerlands Kommune.

I Vesthimmerland har man flere steder i kommunen værker opstillet af både lokale, nationale og internationale anerkendte kunstnere. Størsteparten af disse værker er realiseret med afsæt i en god idé og initiativ hos institutioner og borgere i Vesthimmerland.

Den gode idé

»I Vesthimmerlands Kommune har man gennem årene støttet borgernes gode idéer og initiativer til etablering af kunstværker i det offentlige rum«, fortæller Kurt Friis Jørgensen.

»Det gør vi, fordi det giver ejerskab og begejstring i lokalsamfundet, når det er deres eget ønske at få opsat et kunstværk. I nogle sammenhænge understøtter vi initiativerne med økonomisk tilskud fra Kultur- og Fritidsudvalgets midler til kulturelle aktiviteter. I andre situationer er det med praktisk arbejde og indhentning af diverse tilladelser, vi går ind med assi-

stance fra vores afdeling for drift og anlæg«, siger han.

Et eksempel på den gode idé i lokalsamfundet er muslingeskalterne på Kunsttorvet og langs havnen i Løgstør. Idéen opstod, da den lokale kunstner Birthe Kjærsgaard sad og hørte musik på Livø. Hun og en anden løgstørianer tumlede med idéer til, hvordan de tomme butikslokaler og pladser i byen kunne forskønnes, og mens musikken spillede, tegnede hun en musling på sin serviet.

Tegningen blev afsæt for en udvikling – ikke blot af et kunstværk, men af en hel bys aktiviteter. For med tegningen og idéen om udnyttelse af de tomme pladser og lokaler blev der anledning til at mødes med andre driftige og initiativrige borgere i den lille by på kanten af Limfjorden, og dermed var Muslingegruppen etableret.

I dag pryder muslingeskallerne Kunsttorvet på havnen i Løgstør og langs kajen. Skallerne er deko-

Per Kirkeby, Kimbrermuren, Aars.
Foto: Peter Stenild.

Den lokale kunstner Birthe Kjærsgaard og en anden løgstorianer kom en dag med startskuddet på en hel bys aktiviteter. Det skete, da de drøftede, hvordan de tomme butikslokaler og pladser i byen kunne forskønnes. Hun tegnede impulsivt en musling på sin serviet – og den blev afsæt for en spændende udvikling samt dannelsen af Muslingegruppen.
Fotos: Birthe Kjærsgaard.

Foto: Pia Møller-Light.

reret af forskellige kunstnere og er derfor vidt forskellige i deres udtryk. Ud over muslingskallerne har Muslingegruppen også etableret KanalJazz, Muslingefestival og en lang række andre kulturelle events, der både henvender sig til de lokale borgere, men som så sandelig også trækker turister og andre gæster til byen.

I øjeblikket fejrer Løgstør 500-års fødselsdag, og i den anledning har Muslingegruppen igen taget initiativ til opsætning af et kunstværk i byens nyetablerede rundkørsel. Her kommer efter planen en fire meter høj muslingskulptur i corténstål. Værket er også denne gang primært finansieret af lokale virksomheder, mens kommunen støtter med etablering af fundament og belysning og ved at overtage drift og vedligeholdelse, når værket er etableret.

Da kunsten kom til Aars

Et andet eksempel på, hvordan en god idé og lokalt initiativ kan skabe kunst i det offentlige rum, er byen Aars. Her har især Per Kirkeby sat sit præg, men også andre internationale kunstnere som Kirsten Ortved og Poul Gernes har bidraget med smukke

*Vesthimmerlands Museum i Per Kirkebys design.
Foto: Vesthimmerlands Museum.*

kunstværker på byens torve og gader.

Allerede ved byens indfaldsveje mærker man, hvordan kunst er tænkt ind i byrummet. I hver af de fire rundkørsler, der leder trafikken ind i Aars by, er opført seks meter høje murstensskulpturer med fire forskellige udsmykninger, der alle symboliserer den moderne og nutidige form for markering af adgang til byen.

Tårnene er skabt af Per Kirkeby, der gennem 30 år har sat sit præg på bybilledet i den Himmerlandske by. Det startede tilbage i 1980, hvor Vesthimmerlands Gymnasium bad den fremadstormende maler, grafiker og billedhugger Per Kirkeby om at udsmykke skolens trappehal. Per Kirkeby havde netop haft sit gennembrud på den europæiske kunstscene med værker rundt om i verdens metropoler, men alligevel opstod der et særligt bånd mellem den store kunstner og den i hans øjne »kunstfremmede« egn i Himmerland. Båndet blev blandt andet knyttet, fordi der opstod nære personlige relationer mellem Per Kirkeby og gymnasiets daværende billedkunstlærer Palle Rønde Møller samt gymnasiets rektor, Willy Mathiesen.¹

Maleriet blev blot det første af en række samarbejder mellem Per Kirkeby og gymnasiet i Aars. I 1985 fulgte en korsformet murstensskulptur som udsmykning foran gymnasiet og siden en hel skulpturpark og et observatorium i røde teglsten i baghaven.

Kurt Friis Jørgensen, formand for Kultur- og Fritidsudvalget i Vesthimmerlands Kommune.

I 1992 kom endnu et værk af Per Kirkeby – denne gang en fire meter høj bronzeskulptur – til samlingen, og i 1994 blev indgangspartiet til gymnasiet beriget med en »forport« i gule mursten, der indrammer passagen mellem ude og inde. Idéen til dette indgangsparti blev til i dialog med Palle Rønde Møller.²

Per Kirkebys engagement på gymnasiet udviklede sig med tiden til også at omfatte Aars by. Da kommunen i midten af 1990'erne fik overdraget hovedgaden fra amtet, satte byrådet straks fokus på mulighederne for forskønnelse af de åbne pladser. Handelsstanden og borgerforeningen indsamlede næsten 1,5 millioner kr. – et beløb som den daværende Statens Kunstfond fordoblede.³ Kunstfonden udpegede billedhugger Kirsten Ortved til at stå for udsmykningen på to steder i byen nemlig Kirketorget ved Himmerlandsgade og pladsen, hvor Anlægsvej løber ud i Himmerlandsgade. Det gav de to værker Ædel-tårnet og Brønden.

Kimbrertorget – byens største torv, blev ramme for endnu et Per Kirkeby design. At det blev Per Kirkeby, der løste opgaven, var lidt af en tilfældighed. Byrådet havde i første omgang planer om en granitmur, men gæve folk i byens kunstudvalg kontaktede kunstneren, der straks fattede interesse for opgaven og i stedet for en mur foreslog en konstruktion med en trappe, der kunne udjævne niveauforskellen i terrænet og samtidig give stedet et æstetisk løft.⁴ Per Kirkeby skabte »Kimbrermuren«,

Luftfoto af Vesthimmerlands Museum. Foto: Vesthimmerlands Museum.

der med sine 34 meter i længden, fem meter i højden og trappetrin, har skabt et rum, der både er smukt og funktionelt. Pladsen er i dag blevet byens centrale torv, hvor der bliver holdt flere kulturelle aktiviteter i løbet af året.

Funktionelt byggeri med skulpturelle virkemidler

I slutningen af 1990'erne havde aktivitetsniveauet på Vesthimmerlands Museum udviklet sig, så en udvidelse af de fysiske rammer var nødvendig. At lade Per Kirkeby løse opgaven var et naturligt valg. Tilbygningen blev indviet i 1999 og er opført efter Kirkebys tegninger i samarbejde med arkitekt Jens Bertelsen. Husets grundplan associerer i sin form med Thors hammer fra den nordiske mytologi. I skaffet er der to etager til faste udstillinger og i hammerhovedet to sale til skiftende udstillinger og anden

formidling. Et rundt tårn med ovenlys kobler den nye bygning til den gamle fra 1935. Murværket i hammerskaftet er på begge sider forsynet med blændinger og dybe skår, som fremhæver husets skulpturelle virkning. Det forstærker konstruktionen samtidig med, at der opstår nicher og »køjer« i husets indre, som giver gode udstillingsmuligheder for museets genstande. Derudover er bygningsens 288.000 teglsten, sammen med plankegulve af langsomt vokset laplandsk gran, aktivt medvirkende til at stabilisere museets indeklima.⁵ Hermed har museet fået et hus, der med sine skulpturelle former understøtter bygningens formål.

Samme tankegang gør sig gældende i Musikhuset ALFA, der er umiddelbar nabo til Vesthimmerlands Gymnasium. Huset er opført i 2008 efter Per Kirkebys skitser,

omsat af arkitekten Dan Christensen fra det anerkendte arkitektfirma Kjaer og Richter i Århus.

»Her går det funktionelle igen hånd i hånd med det skulpturelle og giver derved både kunsten og brugerne de optimale rammer for en oplevelse, der giver stof til eftertanke«, forklarer Kurt Friis Jørgensen.

Dermed er ringen sluttet for samarbejdet mellem Per Kirkeby og byen i Himmerland. Et samarbejde, der tog sin begyndelse på Vesthimmerlands Gymnasium i 1980, og som sluttede med opførelsen af musikhuset, der i dag fremstår som et kunstværk i gymnasiets nærhed.

»Ikke alle borgere i Aars har været tilfredse med de røde teglstens dominans i bybilledet. Selvfølgelig har der været kritik af den omfattende brug af samme kunstner,

men der er ingen tvivl om, at netop Per Kirkebys bygningsdesign har gjort Aars – og dermed Vesthimmerland – kendt ude i verden på en måde, vi som kommune ikke kunne have opnået på anden vis«, siger formanden for Kultur- og Fritidsudvalget.

I Løgstør er det forskellige fortolkninger af muslingen.

I Aalestrup – byen der udviklede sig omkring cykelfabrikken Jyden – bydes man i rundkørslen velkommen af en kæmpemæssig væltepeter tegnet af den lokale multikunstner Poul Spanggaard.

Kulturaftale KulturKANtens fyrtårnsprojekt LAND-SHAPE, da man i 2014 udskrev en international åben konkurrence for Land Art. Her blev kunstnerne bedt om at forholde sig specifikt til steder i Nordjylland. De 10 værker er siden blevet tilbudt til de kommuner, hvortil kunstnerne har tænkt deres værk. »Mother of Entangled Dreams« har stor lighed med en muslingeskal, og derfor syntes en placering i Ertebølle i Vesthimmerland at være oplagt.

»Da vi i Kultur- og Fritidsudvalget blev forelagt tilbuddet om at huse dette værk, var vi nok lidt usikre på, hvad det egentlig var. Men vi var enige om at tage imod tilbuddet. Som tingene ser ud i dag, har vi vanskeligt ved selv at finde finansiering til kunst af den kaliber. Gennem samarbejdet med de øvrige kommuner i kulturaftalen får vi altså alligevel mulighed for at give borgerne i Vesthimmerland ny kunst i det åbne rum«, konstaterer Kurt Friis Jørgensen.

Per Kirkebys bygningsdesign har gjort Aars – og dermed Vesthimmerland – kendt ude i verden på en helt særlig måde til gavn for både byens borgere og de mange kunstinteresserede turister. Fotos: Peter Stenild.

Vesthimmerland og kunsten

At lade borgere, institutioner og samarbejdspartneres idéer og initiativ være bestemmende for, hvilke værker, der opstilles i det offentlige rum, har givet de fire større byer i Vesthimmerland hver sit kunstmæssige kendetegn.

I Aars er det Per Kirkebys værk, der dominerer.

I Farsø er det især vandkunst, der præger bybilledet.

Derudover har man i øjeblikket værket »Mother of Entangled Dreams« af de to Århus-kunstnere Pia Möller-Light og Mariane Lyngsø stående i det smukke landskab i Ertebølle med udsigt over Limfjorden. Værket er et af de 10 værker, som kom ud af Den nordjyske

¹ Kilde: Vesthimmerlands Gymnasium og HF's hjemmeside www.vhim-gym.dk/kunst-af-per-kirkeby.aspx.

² Kilde: Vesthimmerlands Gymnasium og HF's hjemmeside www.vhim-gym.dk/indgangspartiet.aspx.

³ Kilde: fra Per Nørregaards (tidligere borgmester i Aars Kommune) private tale til premieren i Aars Teaterbio på Anne Wivels film »Mand falder« om Per Kirkeby. Gengivet på www.vesthimmerlandsmuseum.dk.

⁴ Kilde: fra Per Nørregaards (tidligere borgmester i Aars Kommune) private tale til premieren i Aars Teaterbio på Anne Wivels film »Mand falder« om Per Kirkeby. Gengivet på www.vesthimmerlandsmuseum.dk.

⁵ www.vesthimmerlandsmuseum.dk/Museum/Udstillinger/Per-Kirkeby-og-museet.

Kunst iblandt mennesker

*Afbilledkunstner Carina Zunino,
Zunino Ignestam Studio*

For tre år siden blev jeg spurgt af min svenske kunstnerkollega Lena Ignestam, som jeg havde studeret sammen med på kunstakademiet i København, om jeg havde lyst til at deltage i to konkurrencer med skitseforslag til kunstværker til to byrum, et uden for Stockholm og et i Malmø. Vi vandt konkurrencen uden for Stockholm og lavede i 2013 kunstværket »Drop Rock« – et skulpturelt kunstværk med integrerede siddepladser til et torv i den nybyggede bydel Ursvik, Sundbyberg.

Siden har vi lavet fem offentlige kunstværker, to nye er bestilt og under produktion, og vi deltager løbende i konkurrencer, holder foredrag og laver workshops sammen. Vi kalder os Zunino Ignestam Studio og bor i henholdsvis Malmø og København.

Det viste sig allerede ved vores første fælles kunstværk, at det giver rigtig god mening for os at samarbejde om at lave kunstværker til offentlige rum. Det unikke og særlige, som vi tillægger kunstværkerne, opstår i samspillet mellem vores fælles tanker og samtaler. At være to kræver, at vi i udviklingen af værkerne er åbne for hinandens idéer og evner at kommunikere vores egne tanker. Denne transparente arbejdsproces os imellem er et rigtigt godt værktøj at have med i alle projektets faser. Fra skitsering til tekniske løsninger bruger vi det til at kommuni-

Billedkunstner Carina Zunino.

kere vores idéer til andre og være åbne for input, vi ikke selv havde tænkt på.

Kunst i det offentlige rum

Et kunstværk til et offentligt rum skal leve op til mange rammer og krav. Det realiseres altid i tæt samarbejde med dem, som har bestilt det, en kommune, en forening, staten eller andre. Holdbarhed og sikkerhed skal være i orden, og ofte har bestilleren på forhånd en række forestillinger om hvad og hvordan og hvorfor, som vi skal forholde os til. Undervejs kan omstændigheder ændre sig – det kan fx være økonomien eller de tekniske godkendelser –, så enighed og forståelse mellem mange mennesker med forskellige faglige blik på kunsten er en naturlig del af arbejdet.

Det er altid spændende at arbejde med et sted og at lære det at kende. Når vi får en ny opgave,

laver vi som det første en analyse af stedet og sætter os ind i alt fra den historiske baggrund, de rumlige karaktertræk, stedets funktion, opgavens praktiske omstændigheder og hvilke mennesker, der færdes på det pågældende sted. Den viden bruger vi i udviklingen af kunstværkerne til at skabe en stedspecifik relation mellem sted

og kunstværk. Vi mener, at kunst skaber nye forståelser af rum og steder, og at kunsten kan udvide menneskers oplevelser af deres omgivelser og kan være en sprække i tilværelsen til nye indsigter og erkendelser. Derfor synes vi, at det er så vigtigt, at kunst er til rådighed for alle mennesker, og at den findes ude iblandt mennesker i vores fælles rum.

»Juvelen i Bara« fra 2015. Opstillet i Bara, Svedalla Kommune, Sverige.

»Drop Rock«

»Drop Rock« er en serie skulpturer med integrerede siddepladser. Inspirationen til »Drop Rock« kommer fra den smukke klippevæg, som står tilbage i den ene ende af torvet. Klippevæggen giver en fornemmelse af den natur, som var på dette sted, før den nye bydel voksede frem. »Drop Rock« består af en flok røde natursten, som ligger i tre mindre »øer« foran huset hen over torvet.

Én svæver lidt over jorden, andre har i tanken ramt jorden med stor kraft, og ud af den energi er der opstået organiske former på jor-

den rundt om stenene, og hver »ø« er afsluttet med en ställinje i mødet med betonfliserne.

Naturstenene er Älvdalkvarsit hentet i Wasa stenbrud i Darlarna i Sverige. Stenene er 1,4 mio. år gamle. Man kan sætte sig på dem, hvile sig, se på hinanden og bare være til.

»Juvelen i Bara«

»Juvelen i Bara« ligger på det nye torv foran det nybyggede bibliotek i landsbyen Bara. Skulpturen er lavet af teglsten og har form som en facetslebet diamant. Rundt om skulpturen ligger 10 gyldne linjer i jorden, som lyser op om natten.

Da vi begyndte at lære landsbyen at kende, forstod vi, at landskabet rundt om Bara er en af årsagerne til, at borgerne bor og trives i landsbyen og at det historiske, blandt andet den nære relation til Torup slot og Baras teglværk (1902-1993), er en del af landsbysamfundets identitet. Vi valgte derfor teglsten som materiale, formen blev en juvel.

Vi har også haft det gode hverdagsliv og det sociale engagement i tankerne, særligt kvinden Lena Rosenlund som gavmildt havde doneret penge i sit testamente til en skulptur til hendes

»Drop Rock« fra 2013. Opstillet i St. Ursvik, Sundbyberg Kommune, Sverige.

by. Man kan sige, at »Juvelen i Bara« er trillet ud af Lena Rosenlunds smykkeskrin.

»Silverlinjen«

Vores kunstværker til Örebro nye skaterpark kalder vi »Silverlinjen« (Silverlinjen er svensk for silver lining). Titlen er hentet fra det engelske udtryk Every cloud has a silver lining, som er en metafor for, at i alle livets mørke stunder findes også lyspunkter.

I 20 år har skaterforeningen i Örebro ønsket sig en ny skaterpark,

nu er den her. Den ligger placeret ved siden af en kirkegård i den centrale Drottningspark. Vi har studeret skaternes identitet og livssyn, deres kamp mod tyngdekraften, når de igen og igen øver deres tricks og efter mange mislykkede forsøg så lykkes. Med titlen vil vi pege på en forbindelse mellem det jordiske menneske og det himmelske univers, kampen og at lykkes, at vente længe og til slut få det, man drømmer om.

»Silverlinjen« består af to kunstværker, det ene er »Porten«, som

er placeret ved parkens hovedindgang. »Porten« er en sølvlinje formet som en port til skaterparken lavet af rustfri stålør. Det andet værk er »Vulkanen«, en skulptur i beton, som man kan skate på. »Vulkanen« vokser op af skaterparkens betonlandskab på kanten af den lille bowl. På toppen af vulkanen er en sort røgsky lavet i mosaik med en sølvlinje, der snor sig rundt om den, og inde i bowlen er betonen farvet gul, orange og rød som lava.

»Silverlinjen« fra 2015. Opstillet i Örebro, Örebro Kommune, Sverige.

»Riv dette tempel ned«

– sådan er titlen på den fantastiske udsmykning af Bjørn Nørgaard ved Ikast kirke

Af Prik Rasmussen,
formand for Ikast Kirkes
menighedsråd

Ikast Kirke kunne i 2007 fejre 100-års jubilæum.

Men tiden med en kirke i Ikast er langt ældre, for oprindeligt var Ikast Kirke en gammel stenkirke, der menes opført i år 1183. Natten mellem den 4. og 5. december 1904 brændte Ikast Kirke. Det fortælles, at branden i Ikast Kirke varede i fem dage, og at ilden opstod i varmeapparatet. Der havde været fyret op i forbindelse med eftermiddagsgudstjenesten den 4. december.

Kirken var totalskadet, så en ny kirke skulle opføres på brandtomten. Den nye kirke blev indviet den 3. februar 1907.

Ikast var oprindeligt en landsby på den jyske hede, og der har siden været en rivende udvikling her.

Vækkelserne kom i slutningen af 18-hundredetallet til Ikast, og det medførte en stigende kirkegang. Jernbanen kom også til Ikast og videre til Herning.

Udviklingen i Ikast

Tekstilen blev betydelig i Ikast-Herning området, og da min familie og jeg flyttede til Ikast i 1970, kunne vi gå rundt i byen om aftenen og høre strikkemaskinerne arbejde i kældrene. Husets beboere var nu hjemme fra arbejde som syersker og strikkere, og så kunne de fortsætte som egne arbejdsgivere, da de havde deres egen virksomhed i kælderen. Der blev

sagt, at der var over hundrede af den slags aften- og natarbejdere i byen.

Det var med til at sætte sit præg på byen. Naboen kunne skabe en lille virksomhed, og det var med til at anspore mange til også at starte noget nyt. En rigtig iværksætterånd.

Markering af 100-års jubilæet

I 20 år havde jeg egen virksomhed, men da jeg blev alvorlig syg, solgte jeg virksomheden. Jeg fik nu mulighed for at gå ind i menighedsrådet ved Ikast Kirke, og der var jeg med til at udbygge og modernisere kirken, så vi fik de faciliteter en moderne kirke har brug for. Kirken stod så færdig til 100-års jubilæet i 2007, og der blev afholdt en stor fest med gratis frokost for alle i det overdækkede strøgcenter her i byen.

Inde i kirken havde vi til jubilæet fået et bronzerelief skabt af billedhugger Morten Stræde. Dette kunstværk blev muligt med midler fra fonde og banker.

Da kirkeudbygningen og moderniseringen var færdig, var der en fra menighedsrådets kunstudvalg, der udtrykte ønske om, at vi også skulle have noget kunst uden for kirken, så kunstudvalget trådte igen i karakter. Jeg var på det tidspunkt formand for menighedsrådet og kunstudvalget.

Stor begejstring

Kunstudvalget blev af menigheds-

rådet bemyndiget til at søge støtte til et »kunstværk, der skulle binde kirke og by sammen, og til alle tider udtrykte det kristne budskab«. Vi søgte flere fonde, og Ny Carlsbergfondet meldte ud, at et så klart ønske havde medført, at de ville bevilge 5 mio. kr. til dette kunstprojekt. Vi blev spurgt, om vi ville acceptere, at det var kunstneren Bjørn Nørgaard, der var kunstneren. Kunstudvalget var meget begejstret, og vi var klar til et spændende arbejdsfællesskab. Bjørn Nørgaard kom med et forslag til kunstprojektet på et offentligt møde den 9. december 2010. Samme aften blev forslaget enstemmigt vedtaget af hele menighedsrådet. Der var megen begejstring, og et stort arbejde forestod, da der skulle skaffes økonomisk baggrund til hele skulpturen. I alt skulle der skaffes 6.750.000 kr.

Skulpturen »Riv dette tempel ned« skabt af Bjørn Nørgaard blev indviet søndag den 18. november 2012. Biskop Karsten Nissen afslørede skulpturen. Bjørn Nørgaard holdt herefter tale ved skulpturen og sagde sluttelig: »Vi kunne overveje, om der mellem menneskets materielle behov og menneskets åndelige væsen kan findes et organisk symbiotisk liv. Huset er her – svaret er hos hver enkelt af os.«

Skulpturen ligger i rummet mellem byens rum og kirkens rum. Skulpturen ligger på et fundament af stjerneformet granit i fem forskellige niveauer, som symboli-

Bjørn Nørgaards skulptur »Riv dette tempel ned« binder smukt kirken og byen sammen. Man kan gå på opdagelse i skulpturens mange bibelske motiver og hver gang få nye oplevelser.

serer en skæv Davidsstjerne. Fra Davidsstjernen går man ind i en ydre og en indre kuppel. Den ydre kuppel, der har tre åbninger, er lavet i bronze med motiver fra det Gamle Testamente. Den er indvendig beklædt med bladguld. Den indre kuppel er fremstillet af poleret rustfrit stål og har ligeledes tre indgange. Her er motiverne fra det Nye Testamente. Som Bjørn Nørgaard siger: »Man skal igennem det Gamle Testamente for at komme ind i det Nye Testamente«.

Den ydre kuppel er fem meter høj og har en oval grundplan 4,3 x 3,35 m. Den indre kuppel er 4,6 m. høj og har en cirkulær grundplan med en diameter på 2,5 m. Cirklen er den perfekte form, der harmonerer med Det Nye Testamente. Øverst oppe i begge kupler er der et hul med en diameter på 60 cm, og her er der støbt en glasfigur som en Davidsstjerne. Når biler

kører forbi skulpturen, bliver lyset kastet ind i skulpturens centrum. Skulpturen er oplyst indvendig og udvendig.

Skulpturen er utrolig rigt udsmykket med motiver fra bl.a.

- Skabelsen.
- Paradisets Have.
- Kain og Abel.
- Et ungt par med et barn i en klapvogn.
- Arbejdere på en boreplatform.
- Motiver fra kunsthistorien.
- Et hoved af Nefertiti-Egypten.
- En fod af en romersk soldat.
- En torso.
- Et hestehoved fra Akropolis.
- Moses i sivkurven.
- Moses med stentavlerne.
- Dansen om Guldkalven.
- Trompeterne ved Jerikos mure.
- Yassir Arafat er med på en plakate.
- Den brændende ildsøjle om nat-

ten og røgsøjlen om dagen, for at lede israelitterne gennem ørkenen.

- Tvillingetårnene i New York.
- Mannaen i ørkenen.
- Moses, der slår på klippen, så vandet springer frem.
- Vindmøller.
- Haren fra Albrecht Dürer.
- Sodoma og Gomorra.
- Jøder på vej til gaskamrene (et avisbillede fra 1944).
- Babelstårnet.
- Osama Bin Laden.
- Den brændende tornebusk.
- Pave Benedikt, der blev besveget af sin butler.
- Grædemuren.
- Zakæus i træet.
- Bjørn Nørgaards hund Balder har også fået en plads på skulpturen.

Det er en fantastisk skulptur, vi har fået. Man kan igen og igen gå på opdagelse i skulpturen og glæde sig.

Tak til Bjørn Nørgaard!

PS. I 1970'erne var Bjørn Nørgaard med til at udsmykke et villakvarter i Ikast. En stribe moderne kunstnere lavede en skulptur til hver deres vej, der så blev opkaldt med kunstnerens navn.

I dag er Bjørn Nørgaards skulptur fra dengang placeret i Frisenborgparken – en skulpturpark – og vi har stadig en Bjørn Nørgaardsvej i Ikast.

Folkevirkes landsmøde i Odense:

Landsmøde med internationale visioner

Folkevirke holdt i år sit landsmøde i Odense, hvor kredsleder og Folkevirkes æresmedlem Ida Hansen havde været central i forberedelserne – et landsmøde i smukke omgivelser, en velsmagende frokost og et spændende arrangement i Den fynske Opera først med rundvisning på operaen, og senere så deltagerne operaforestillingen »Lysistrate«.

Der var kommet deltagere fra hele landet, så selv om der var plads til flere deltagere, så var bredden i deltagergruppen så stor, at informationerne fra Folkevirkes landsmøde kan spredes i alle landets kredse. Dermed kan debatterne også fortsætte ude i landet – og forhåbentlig kommer der tilbagemeldinger til Folkevirkes forretningsudvalg, som så kan arbejde videre med tanker og forslag fra Folkevirkes medlemmer landet over.

Som optakt til landsmødet havde alle deltagere samt andre interesserede fået tilsendt en fyldig skriftlig årsberetning. Her havde forretningsudvalget skrevet en mere generel årsberetning, mens alle kredse og de tilsluttede organisationer også havde bidraget med nyt fra årets gang.

Et af hovedemnerne i formand Annemarie Balles mundtlige beretning var Folkevirkes internationale profil.

- For, som Annemarie Balle nævnte, så har Folkevirke gennem den seneste snes år i stigende grad taget del i internationale projekter og er også blevet en eftertragtet partner for folkeoplysere i Europa. Folkevirke har rettet sit fokus mod de internationale projekter af flere grunde:

Der er ønsket om fornyelse og inspiration til aktiviteterne i Folkevirke. I Folkevirkes formålspara-

graf står jo netop, at »Folkevirkes formål er at bringe nyt initiativ til oplysningsarbejdet. Folkevirke ønsker at fremme en aktiv dialog og derved give deltagerne et bedre fundament for at deltage engageret i den demokratiske proces.«

De internationale møder med europæiske folkeoplysere er fornyende og spændende. Folkevirke kan her præsentere nogle af sine arbejdsmetoder – bl.a. den unikke studie-kredsform – og få tilbagemeldinger på, hvad der er godt og hvordan man evt. kan forbedre sine arbejdsmetoder.

Annemarie Balle tilføjede, at på møderne fortælles der om mange forskellige aktiviteter og om, hvordan idéer omsættes til spændende arrangementer.

- Det er bestemt en idéudvikling, som Folkevirke kan tage med sig hjem og omsætte til nye aktiviteter i Folkevirke – både på landsplan og med forslag til kredsene. I Folkevirkes kulturtidsskrift »Folkevirke« fortælles løbende om aktiviteterne i de internationale samarbejder, ligesom der sendes invitationer ud til folkevirkebrugere om at være med i både større og mindre projekter.

Annemarie Balle omtalte kort de aktuelle projekter, som Folkevirke har ansøgninger inde om i både EU-regi og inden for Nordplus-aktiviteterne.

Der var en god repræsentation fra Folkevirkes kredse landet over. I forgrunden ses bordet med repræsentanter fra Folkevirke i Herning – fra venstre ses Tove Katstrup, Lene Lund Hansen, Mona Haven og Henny Jeppesen. I baggrunden ses fra venstre Ellen Kristiansen fra Folkevirkes Vestegn samt Mona Jensen og Karen Pihlkjær, begge Folkevirke Vesthimmerland.

Birgit von der Recke (i forgrunden) blev valgt til dirigent på årets landsmøde i Odense, mens referenten var Folkevirkes næstformand Jeanne Bau-Madsen, som ses i baggrunden.

Begge steder er der fire-fem måneders behandlingstid.

- Problemet med de lange ansøgningsfrister og -svar er, påpegede Annemarie Balle, at hvis projekterne imødekommes, så vil det kræve rigtig meget af Folkevirke, så derfor er Folkevirke lidt henholdende med at søsætte andre store projekter i ventetiden.

Ulempen er så, at foreningen er langt henne på Folkevirkeåret, hvis det bliver et afslag, og Folkevirke så står uden de større projekter.

En af måderne at håndtere dilemmaet på er, at Folkevirke sikrer sig at have projekter med relativt lange forløb, sådan som Folkevirke har det i øjeblikket med fx projektet »Dansk mangfoldighed«, som løber over halvandet år.

Her skal Folkevirke besøge sprogskoler landet over for at indgå i en dialog med eleverne. Formålet er, at Folkevirke skal udarbejde en kulturguide til nydanskere – en guide, hvor de udtalte holdninger og ønsker beskrives. Det, som der kan være svært at læse sig til i

en lov eller grundloven. Det er det, som lidt populært sagt, skrives mellem linjerne.

Folkevirke er i samarbejde med sprogskoler i Lyngby, Kalundborg, Herning, Vordingborg samt på Nørrebro.

Et andet projekt, som Folkevirke arbejder med i øjeblikket, er »Få foreningslivet til at blomstre«. Her er nedsat en række arbejdsgrupper, som netop har holdt statusmøde.

Gruppen, som arbejder med udflugter har forskellige idéer og forslag til arrangementer:

- En tur til »Flittige hænder« i Vanløse.
- Gratis udflugter i København.
- Udflugter til Jylland. Her skal undersøges, om der kan søges om tilskud til transport.

Arbejdsgruppen med fokus på »Samarbejde med kredsene uden for København« har søgt om tilskud to steder til projektet »Ildsjæle og naive hekse – et kursus om samarbejde«. De fik afslag fra begge.

Forslag til det videre arbejde er, at gruppen udarbejder et pilotprojekt om det samme emne, som efterfølgende kan bruges rundt i landet af både Folkevirke og de tilsluttede organisationer.

Arbejdsgruppen »Brug af Kvindernes Bygning« har allerede holdt et julearrangement den 6. december 2015 i Vanløse Kulturhus med mange fremmødte. Fint indhold med bl.a. fortælling om forskellige juletraditioner – både danske og etniske samt juleklip og optræden af en udenlandsk dansegruppe. Der er planlagt et AI-Adha og EID arrangement til den 10. september 2016 i Kvindernes Bygning, Emma Gads mødelokale på 3. sal, hvor der bl.a. fortælles om historien bag traditionen.

Der er forskellige forslag til arrangementer i Kvindernes Bygning:

- At holde et åbent hus med rundvisning og fortælle om huset og dens kunst.
- Huset som udstillingssted med malerier.

Arbejdsgruppen med fokus på en »Rullende højskole« har drøftet forskellige muligheder, som alle tegner for dyrt. Der arbejdes nu med forslag om bl.a. at:

- Besøge andre foreninger fx i Odense.
- Kulturuge Bornholm den 17.-25.

september 2016, undersøges med bus til 40 personer og overnatning.

- Den danske kulturkanon.
- Kulturmødet i Nykøbing Mors den 25.-27. august 2016.
- Rullende studiekreds – Kunst med etniske rødder – Den kultur, der foregår i Danmark, bundet sammen med debat – hvor nydanskere og »gammeldanskere« går sammen.
- Kulturmusik.

Arbejdsgruppen med fokus på at udvikle nye kurser har allerede arrangeret studiekredse i »Hverdagens demokrati. Kend dine rettigheder«.

Emner: Sundhed og arbejdspladsetik – Familietyper og folkeskolen – Procedure ved underretning – Børneopdragelse med vægt på teenagere og mødemetoder – Økonomi og arbejdsmarked – Skilsmisser.

Medlemsopbakning

Annemarie Balle pegede i sin beretning også på, at der er en tendens til, at folkevirkebrugere landet over knytter sig stærkt til den lokale kreds og ikke tænker så meget på medlemskabet af landsforeningen.

- Det er på mange måder forståeligt, men blot ikke holdbart, hvis vi skal opretholde en landsforening. En landsforening giver lokalforeningerne en form for brand og er også en paraply, som de får gavn af, når de søger en række fonde, som stiller krav om, at der står en landsforening bag ansøgeren.

Folkevirke er et navn på den folkeoplysende scene. Det er kendt af

mange borgere for kvalitet. Det smitter af på kredsene og er med til at sikre ansøgningerne en positiv behandling. Jeg er fuldt ud klar over, at lokalt gør kredsene et stort arbejde og er med til at bygge videre på Folkevirkes kvaliteter,

men alligevel vil jeg gerne opfordre til, at man også tænker Folkevirke i lidt større skala end den lokale kreds.

De mundtlige og skriftlige beretninger blev godkendt uden større debat.

Valg til forretningsudvalget

På årets landsmøde skete der ændringer i Folkevirkes forretningsudvalg. Kasserer Tove Katstrup fra Herning og Ulla Lunde Hansen, København, havde begge meddelt, at de ikke genopstillede, så der var to ledige pladser. Nyvalgt blev Lene Lund Hansen fra Herning og Tove Hinriksen fra Holstebro.

Konstituering

På det første møde i Folkevirkes forretningsudvalg har forretningsudvalget konstitueret sig således:

- Formand

Annemarie Balle

- Næstformand

Jeanne Bau-Madsen

- Kasserer

Tove Hinriksen

Operachef Jesper Buhl stod for den medrivende rundvisning på Den Fynske Opera. Her et kig ind i kostumeområdet.

IDÉUDVIKLING i foreningslivet

Folkevirkere fra København, Lyngby, Vestegnen, Roskilde og Herning samt medlemmer fra de tilsluttede organisationer Interkulturelt Kvinderåd og Dansk Blindsamfunds Kvinder mødtes midt på foråret i Emma Gad salen i Kvindernes Bygning. Folkevirke havde inviteret Mette Vang fra »Center for Frivilligt Socialt Arbejde« til at holde et oplæg for at inspirere bestyrelser og medlemmer til at få udviklet foreningerne.

Baggrunden for mødet var bl.a. det dalende medlemstal i flere foreninger samt ønsket om en idéudvikling og generel udvikling af medlemsorganisationerne. Udfordringer, som både Folkevirke og dets tilsluttede organisationer mærker.

Mette Wang satte mange interessante tanker i gang. Hun stillede bl.a. spørgsmålene: »Hvordan får vi flere medlemmer? Og hvordan fastholder man dem?«

Disse spørgsmål havde deltagerne stillet sig mange gange i årenes løb. Sammensætningen af mødedeltagerne betød, at deltagerne kom med meget forskellige baggrunde og erfaringer, og der kom da også nye synspunkter og idéer på bordet.

Det blev gang på gang slået fast, at den rigtige velkomst er vigtig! Alle kredse og foreninger skal

nu i gang med at udarbejde en velkomstpakke, som kan udleveres til interesserede, som ønsker at være en del af foreningen.

Det blev også nævnt, at det kunne være en katalysator for udviklingen i foreningen, at man stiller nye medlemmer spørgsmålet: »Hvad vil du her, og hvad kan du tilføre foreningen?«

Mette Wang pointerede, at følelsen af samhørighed, fællesskab og tilknytning var altafgørende for, om nye medlemmer bliver et aktiv for foreningen, og at de i det hele taget forbliver aktive medlemmer. Det er også vigtigt, at nye medlemmer mærker, at de har medindflydelse, og at de føler, at de kan bidrage med noget særligt.

I løbet af eftermiddagen stod det også klart, at eksisterende medlemmer af en forening skal yde en ekstra indsats over for nye medlemmer, så de føler sig velkomne og bliver lukket ind i fællesskabet. Flere nye medlemmer havde følt, at de kom ind i en lukket kreds, hvor det var meget svært at finde fodfæste – og med det udgangspunkt er nye medlemmer ikke særligt initiativrige.

For bestyrelsesmedlemmer og arrangører af møder var der også gode idéer at hente – at der kan være meget stor forskel på de bevæggrunde, som unge og ældre har for at melde sig ind i en forening – nogle ønsker socialt samvær kombineret med oplevelser og inspiration, mens andre ønsker at

forbedre deres cv med et givende frivilligt arbejde.

Et udpluk af de mange svar er:

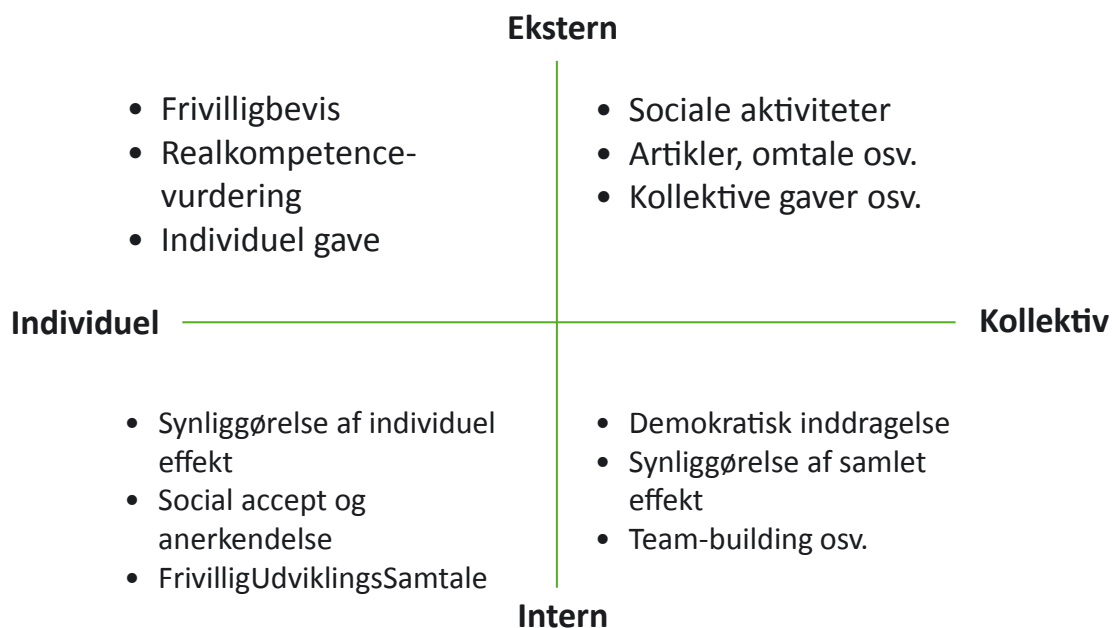
- Ofte motivorienteret.
- Mange ønsker at orientere sig i samfundet.
- Mange ønsker at være med i et fællesskab.
- I en forening skal der være plads til, at den enkelte bliver set.
- Flere søger nye udfordringer i deres hverdag.
- Opgaverne i foreningslivet skal være spændende.
- Det frivillige skal være spændende for den enkelte.
- Den enkelte ønsker at dyrke egne interesser i et fællesskab.
- Mange ønsker at få ansvar for nogle opgaver.
- Nogle ønsker at være rollemodel (etisk) for deres børn.
- Man har en pligt til at bruge sine evner.
- For unge gør det en forskel på deres cv.
- Andre vil mere generelt gøre en forskel.
- Det frivillige arbejde kan være en indgang til arbejdsmarkedet.
- Det frivillige arbejde kan hjælpe på integration.

Efter en dag med livlig debat og meget inspiration til det fremtidige arbejde i foreningerne, kunne både bestyrelser og medlemmer gå videre med nye idéer til det fremtidige arbejde.

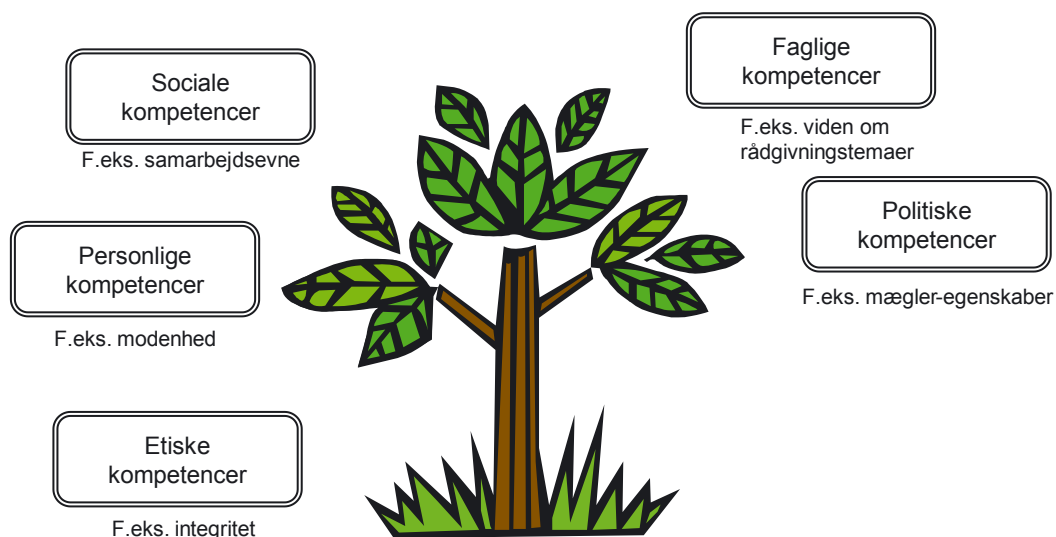

Mette Vang, Center for Frivilligt Socialt Arbejde.

Forskellige former for anerkendelse

Kompetencer gennem frivilligt arbejde

BEDSTEFORÆLDRE/ BØRNEBØRN-LEJR 2016

Folkevirke er klar med invitation til den årlige efterårslejr

*Af Karen Hallberg,
lejrleder, Folkevirke*

Igen i år arrangerer Folkevirke **Bedsteforældre/børnebørn-lejr** i efterårsferien.

Bedsteforældre og børnebørn defineres bredt, reservebedster med slægtninges eller venners børn er som sædvanligt meget velkomne. Lejren gennemføres i skolernes efterårsferie – **17.-21. oktober**.

Da sidste års BB-lejr blev så vellykket, har Folkevirke besluttet at fastholde samme sted, nemlig på **Langeland**, nærmere betegnet til **Lohals**, hvor Folkevirke har lejet Københavns Lærerforenings koloni, **Strandlyst**.

Kolonien Strandlyst ligger i Lohals by på Nordlangeland, lige ud til lystbådehavnen og indsejlingen til Lohals. Strandlyst er opført som privatbolig omkring århundredeskiftet, men fungerede i en lang årrække som badepensionat. I 1956 købte Lærerforeningen badepensionatet og omdannede det til koloni. Til fire af koloniens værelser kan man få solbalkoner direkte ud til vandet, så den gamle badepensionatsstemning kan stadig opleves. Foruden den grund, som huset ligger på, råder kolonien desuden over en stor grund lige i nærheden. Den er velegnet til alle former for udendørs spil og leg.

Adressen på efterårets lejr er:
Vestervænget 6, Lohals,
5953 Tranekær

Pris for **voksne er kr. 900**, mens **børneprisen er kr. 750**.

I deltagerprisen er bl.a. inkluderet overnatning i eget værelse, alle måltider, mellemmåltider og drikkevarer. Som sædvanligt indgår alle i madlavningen.

Del gerne denne invitation med venner!

Har du brug for yderligere oplysninger, så kontakt Folkevirke på mail: folkevirke@folkevirke.dk

**SES VI
?**

Der blev lyttet intenst til kunstneren Grete Balles engagerede fortællinger om sit liv i og med kunsten.

Grete Balle:

Mit liv i og med kunsten

Grete Balle fyldte 90 år i slutningen af april, og Folkevirke havde inviteret hende til at komme ind og fortælle om sit liv i og med kunsten i midten af maj. Det blev en spændende eftermiddag, hvor Grete Balle levende fortalte om sit lange liv med kunsten og de mange kunstnere, hun har været sammen med – først og fremmest sin mand, COBRA-kunstneren Mogens Balle. De arbejdede med hver deres abstrakte udtryksform – maleri og vævning, men de stod med de samme kunstneriske udfordringer og kunne gensidigt inspirere hinanden.

Grete Balle var i slutningen af 1960'erne en af bannerførerne for den tekstilrevolution, hvor der blev gjort op med de velkendte måder at

arbejde med vævningerne på. Der blev i den periode slået hul på den vævede flade, og tekstilet blev rykket ud i rummet.

Billedkunstneren Grete Balle fortalte levende om sine mange udsmykninger af bl.a. danske kirker og de inspirationskilder, hun øser af.

Grete Balle fortalte om sit arbejde og den drivkraft, hun har haft gennem alle årene – og stadig har.

I dag har hun solgt væven og maler i stedet for. Men det er stadig det stoflige og strukturerne, der dominerer i hendes arbejder – malerier, collager og gouacher. Eftermiddagen bød på mange spørgsmål til både hendes kunst og den aktive måde, hun stadig lever sit liv på.

Ny bog om Grete Balle

I forbindelse med Grete Balles 90 års fødselsdag er der udgivet en bog på Greens forlag – »Billedligt talt - Grete Balle 90 år«. Bogen er redigeret af Folkevirkes formand Annemarie Balle.

Grete Balle

Grete Balle, »Skovkantens uigennemsigtighed«, 1999. Foto: Jørn Brændgaard.

Bogen tegner et både kunstnerisk og personligt portræt af billedkunstneren. Skribenter fra kunstens verden – kunstanmeldere, kunsthistorikere, kunstsamlere, kunstnerkolleger og en gallerist – videregiver et facetteret billede af Grete Balle med punktnedslag i hendes 65 år som aktiv kunstner. Bogen rummer både muntre og meget personlige beskrivelser, ligesom der i nogle af artiklerne males med en bredere pensel, så Grete Balles kunst sættes ind i en større kunsthistorisk sammenhæng.

Som billedkunstner udfordrer Grete Balle stadig materialernes muligheder. Hun udstiller sine værker i ind- og udland og er

med på faste gruppeudstillinger med kunstnersammenslutningen M59 og den kalundborgfunderede »Bispegårdsgruppen«.

Bogen koster kr. 150.

Hverdagens DEMOKRATI på NØRREBRO

AfJeanne
Bau-Madsen,
næstformand,
Folkevirke

Folkevirke samarbejder med tilsluttede organisationer – bl.a. Interkulturelt Kvinde Råd.

Foreningen spurgte, om Folkevirke ville starte en studiekreds for Bydelsmødre på Nørrebro.

Det ville vi gerne, og studiekredsen »Hverdagens Demokrati« så dagens lys. Det rent praktiske arbejde med at invitere mødrene, arrangere børnepasning og bespisning blev forestået af koordinatoren for bydelsmødrene.

En studiekredsleder fra Folkevirke bestemte sammen med koordinatoren og deltagerne før hvert møde to emner for mødet. De første emner var familie og skole. Senere talte vi om sundhed, mødeteknik, det danske arbejdsmarked, arbejdspladskultur, børneopdragelse, teenagebørn, og til et af møderne havde vi besøg af en SSP og AKT-lærer fra en københavnsk folkeskole.

Målgruppen var bydelsmødre. Det er kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, som kommer på et kort kursus arrangeret af et

socialcenter – i dette tilfælde på Nørrebro. De bliver så løbende indkaldt til møder, hvor de får viden om love, regler og lignende, som det er vigtigt at kende for at begå sig i det danske samfund. Det er så meningen, at de skal videregive deres viden til andre kvinder i deres område.

Deltagerne i studiekredsen var ikke altid de samme. Der deltog mellem 8 og 13 mødre de seks gange, studiekredsen varede.

Mens der var kvinder fra mange forskellige nationaliteter de første gange, sluttede vi med 12 somaliske kvinder og en fra Pakistan. Den dag var der 28 børn, der blev passet i et tilstødende rum.

Koordinatoren havde forklaret, at vi var nødt til at starte med at spise, før vi begyndte vores snak. Desuden var det vigtigt at tilbyde børnepasning for at være sikker på, at kvinderne kom. Vi spiste alle middagsmad sammen og en lille dreng kom forsigtigt hen og spurgte, om man måtte spise lige så meget, som man kunne? Og det måtte man selvfølgelig!

Mange af de somaliske kvinder havde hver fire børn, og en del af dem var alene med dem. En mor fortalte, at hun stod op klokken 5 om morgenen for at få alle ud af huset til tiden. Hun gik selv i

9. klasse og skulle snart op i samfundsfag. Hun fik ekstraundervisning, før vi holdt studiekreds. En dag var emnet skat. Her drøftede vi bl.a. spørgsmål som, hvorfor man skulle betale så meget i skat, hvorfor at det var vigtigt at betale skat, og hvem staten var! Hun fortalte begejstret, at nu forstod hun alt det med skat og syntes, jeg skulle fortælle det til de andre – og det gjorde jeg så!

Studiekredsen varede halvanden til to timer hver gang. Vi sad omkring et bord. Vi startede med, at studiekredslederen kom med et oplæg, og herefter blev emnet debatteret. Kvinderne var meget ivrige deltagere. De fortalte om deres egen situation og egne oplevelser i mødet med det danske samfund. De var meget gode til at spørge og ville hele tiden gerne vide mere. En af deltagerne sagde, da vi evaluerede forløbet, at det havde været en god oplevelse, fordi lederen havde siddet mellem deltagerne – det havde hun aldrig prøvet før!

Som studiekredsleder var forløbet en god oplevelse. Kvindernes forhistorie kender jeg ikke og spurgte heller ikke. Nu gjaldt det fremtiden i Danmark for disse kvinder og deres børn.

100
Fleurs

Debatglade læseheste

Folkevirke har landet over læsekredse, hvor deltagerne sammen vælger bøger, som de har lyst til bagefter at debattere og sætte i perspektiv til bl.a. aktuelle forhold eller andre bøger. Det kan være nye eller ældre bogudgivelser – danske eller udenlandske.

De enkelte læsekredse vælger selv de bøger, som skal læses. Som regel lægges der en plan for et halvt år ad gangen.

Flere af landets læsekredse har plads til flere deltagere, så har du lyst til at være med, så kontakt en af de kredse, som er aktive i nærheden af dig.

Læsekreds i Folkevirke i København

Kontakt **Britta Poulsen**, tlf. 46 36 56 32 eller mail til folkevirke@folkevirke.dk

Læsekreds i Folkevirke i Lyngby

Kontakt **Jeanne Bau-Madsen**, tlf. 45 85 65 92 eller mail til folkevirke@folkevirke.dk

Læsekreds i Folkevirke i Roskilde

Kontakt **Britta Poulsen**, tlf. 46 36 56 32 eller mail til folkevirke@folkevirke.dk

Tre danske kunstneres møde med den serbiske gobelinkunst

Tekstilkunstner **Ulrikka Mokdads** holder foredrag på Folkevirke 22. november kl. 17.00. Der serveres vin og snacks i pausen, og der bliver rig mulighed for at få en debat med kunstneren.

Eftermiddagen har fokus på Ulrikka Mokdads og to andre kvindelige kunstneres ophold ved det serbiske gobelinværksted **Atelje 61** i 2014.

De tre kunstnere blev inviteret til Serbien for hver at designe og

opmale et forlæg – en karton -, i formatet 1:1, som Atelje 61's vævere i løbet af 2015-16 har vævet gobeliner efter.

De tre danske kunstnere har efterfølgende taget initiativ til et **gobelinprojekt** i Kvindelige Kunstneres Samfunds regi – en direkte udløber af arbejdsopholdet ved det serbiske værksted i 2014.

70 medlemmer af Kvindelige Kunstneres Samfund har meldt sig og deltager i projektet med at

designe en vældig gobelin, som Atelje 61's vævere skal væve i anledning af foreningens 100-års jubilæum, der blev fejret tidligere i år. Projektet er blevet kaldt »**100 Fleurs**« (100 blomster), inspireret af de berømte millefleurs-gobeliner fra senmiddelalderens Flandern.

Atelje 61

FOLKE VIRKE Social, kulturel og politisk oplysning

Smag på livet!

Folkevirke er et forum, hvor vi gennem dialogen søger at sprænge rammerne for egne og andres forståelser og billeder af virkeligheden.

Vi lever i et multikulturelt samfund, hvor værdisæt, trosretninger, politiske overbevisninger og holdninger kan være forskellige fra vore egne. Gennem dialog og samtale kan vi blive klogere på os selv, vores egen hverdag – og på andre og deres hverdag!

Folkevirke har spot på og arbejder på tværs af alle skel – sociale, kulturelle, politiske, geografiske, religiøse og aldersmæssige og ønsker en forpligtende, åben og fordomsfri dialog.

Folkevirkes formål er at bringe nyt initiativ til oplysningsarbejdet. Man ønsker at fremme en aktiv dialog og derved give deltagerne et bedre fundament for at deltage engageret i den demokratiske proces.

Folkevirke har kredse flere steder, og de planlægger aktiviteter lokalt, mens Folkevirkes kontor i København planlægger større møder i samarbejde med interesserede, som brænder for en god idé.

Brug Folkevirke til:

- ✓ At få inspiration og ny viden i de 4 årlige temablade!
- ✓ At deltage i debatter og vidensdeling i studiekredse!
- ✓ At deltage i rejser og studieture i ind- og udland!
- ✓ At deltage i generationstræf!
- ✓ At dyrke interesser og udvide din horisont igennem workshops og rundbordsdebatter!
- ✓ At blive klogere på dig selv og verden!
- ✓ At møde mennesker med andre holdninger og anden baggrund!

Årligt kontingent: 400 kr.

Du kan læse nærmere om Folkevirke på www.folkevirke.dk

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage**

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås
ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11
(bedst tirsdage mellem kl. 9 og 16)
eller folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som
åbne debatter om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.
**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke
Tlf. 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Kontakt:

Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K. eller
Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.
Tlf. 33 32 83 11

Debatmøder foregår på Folke- virke kl. 12.00-14.30.

Litteraturkredsen har eksisteret i
flere år, og der kommer hele tiden
nye medlemmer.

Men der er plads til flere, som har
lyst til at engagere sig i en levende
og vedkommende debat.

Kontakt:

Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEGN

Vestegnens Litteraturkreds

Moderne holdes den sidste tirsdag i
hver måned, kl. 14-17.
Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder i Glostrup
Fritidscenter mødelokale 3.

27. september

»Hvor taler du flot dansk«
af Abdel Aziz Mahmoud.
Fremlægges af: Ellen Kristiansen.
Dagens digt: Annelise Bohn.

25. oktober

»Orkansæsonen og Stilheden«
af Anne Cathrine Riebnitzsky.
Fremlægges af: Anne Birthe Kyed.
Dagens digt: Edda Faurholt.

29. november

»Køligt Daggry«
af Kristin Marja Baldursdottir.
Fremlægges af: Birgit Kristensen.
Dagens digt: Lis Hagberg.

Alle dage kl. 14-17 i mødelokale 3
i Glostrup Fritidscenter.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund
Tlf. 43 64 62 07
Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Ellis Grønvold
Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

29. august

Folkevirke i Lyngby inviterer til
møde den 29. august 2016
kl. 14.00-16.30.
Mødet holdes på Sognegården,
Lyngby Kirkestræde 10A,
2800 Lyngby
Emne: Holger Drachmann - digter,
livsnyder og kunstner. Et causeri om
Skagen, skagenskunstnere og andet
godtfolk.
Eftermiddagen byder på et foredrag
med billedmateriale ved
Svend Drachmann, sønnesøn
af Holger Drachmann.
Pris: 100 kr., som betales ved
indgangen.
I løbet af eftermiddagen bydes der
på kaffe og kage.

Tilmelding med navn, adresse, tlf.
og evt. e-mail adresse til
Lene Hjeds
Tlf. 45 81 61 31
E-mail: lhjeds@hotmail.com

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
Kasserer Annette Albrecht
Tlf. 45 87 43 67
Ella Buck
Tlf. 45 82 22 42
Lene Hjeds
Tlf. 45 81 61 31
Eva Ladekarl
Tlf. 45 87 73 77

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Alle møder foregår på Farsø Hotel
kl. 14-16, hvis andet ikke er oplyst.
Alle er velkomne.
Entré og kaffe/te m. kage, kr. 85,-

12. september

Kl. 19.30 på Kimbrer Kroen, Aars.
Cand.theol, kunsthistoriker og
forfatter Lisbeth Smedegaard
Andersen.
Emne: »Bedste Grevinde«.
Få et indblik i Henriette Danne-
skiold-Samsøes liv som Grevinde
af Gisselfeld og senere grundlægger
af Holmegaards Glasværk.

3. oktober

Kl. 19.30 på Farsø Hotel.
Viceforstander, fortæller Lillian
Hjorth-Westh, Bornholms Højskole.
Emne: Forfatter Halfdan Rasmus-
sens liv i ord og toner.

7. november

Museumsinspektør Broder Berg,
Aars.
Emne: »Arkitektur og fællesskab«.
Byudvikling i Vesthimmerland fra
midten af 1800-tallet og til i dag.

5. december

Sognepræst Hannah Lyngberg-Lar-
sen, Viborg.
Emne: H.C. Andersens eventyrlige
liv, »Kunsten - Kærligheden
- Papirklip«.

Kontakt:

Karen Pihlkjær,
Stenildhøjvej 48a, 9600 Aars
Tlf. 98 66 16 80
kk@pihlkjaer.dk

Sonja Feldt Pedersen,
Fasanvej 10, Gedsted,
9620 Aalestrup
Tlf. 50 15 90 57
sonja@fasanvej.dk
Lone Nørgaard,
Svoldrupvej 122, Vognsild,
9600 Aars
Tlf. 98 65 82 57
pelonor122@gmail.com
Mona Jensen,
Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
Tlf. 22 40 29 58
Monaz2402958@gmail.com
Tove Kristensen,
Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
Tlf. 98 62 66 10
Tove.kristensen2@skolekom.dk
Lisbet Andersen,
Løgstørvej 140, Trend, 9640 Farsø
Tlf. 22 96 84 80
lisbetandersen@live.dk
Jette Høyer,
Solitudevej 4, Hvalpsund, 9640 Farsø
Tlf. 25 39 97 96
jettehoeyer@mail.dk

Vesthimmerlands

Litteraturkreds

Kredsen mødes i Dronning Ingrid Hallerne, Farsø, hvor alle møder starter kl. 14.00, med mindre andet oplyses. Alle er velkomne!

Kontakt:

Inger Olsen
Tlf. 98 63 34 34
Jette Høyer
Tlf. 25 39 97 96

» REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Møder holdes i Kirkehuset ved Herning Kirke, Østre Kirkevej 1. De holdes hver anden mandag kl. 14-16. Der er adgang en halv time før. I løbet af mødet holdes der en kaffepause på ca. et kvarter, så man kan nyde sin medbragte kaffe. Der er også mulighed for at købe kaffe. Medlemskontingent for hele sæsonen er kr. 200,00. Hvert møde koster kr. 40,00 for medlemmer og kr. 61,00 for ikke-medlemmer. De samme satser gælder for pensionister.

19. september

Røde Kors, Herning.
Formand Gerda Højgård fortæller om det lokale arbejde i hjælpeorganisationen. Mødet starter kl. 13!

3. oktober

»Jeppe Aakjærs litteratur på jysk og om Aakjærs liv«. Hans Frederiksen fortæller og læser op om

Jeppe Aakjærs spændende liv sammen med Nanna på Jenle.

17. oktober

»Vejen ud af kriminalitet efter 21 års fængsel«. Tidligere indsat i Vridsløselille Statsfængsel fortæller.

31. oktober

Kjeltringe Truppen synger, spiller og fortæller om vore forfædre, der levede på de jyske heder.

14. november

»40 år som telegrafist på verdenshavene«. Præstekone, pensionist og tidligere radiotelegrafist Marie Finne fortæller om et spændende liv på de 7 verdenshave.

28. november

»Julens sange og salmer og deres baggrund«. En historie om julen og dens traditioner fortalt gennem julesange og salmer af musiker, troubadour og foredragsholder Flemming Både.

Bestyrelse:

Formand Mona Haven Jensen,
Dalgas Alle 2e, 4, 7400 Herning
Tlf. 97 12 17 45
Best.medlem Jutta Jørgensen,
Fællestoft 4, 7400 Herning
Tlf. 97 26 80 18
Kasserer Tove Katstrup,
Karen Blixens Vej 1p, 7430 Ikast
Tlf. 40 70 90 51
Best.medlem Lene Lund Hansen,
Emil Resensvej 47, 7400 Herning
Tlf. 97 12 98 82/29 92 58 50
LENE47LUND@gmail.com
Henny Jeppesen
Tlf. 30 29 46 75

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen
Tlf. 97 41 40 92

» REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteratur- og samtalekreds

Kontakt:

Ida Hansen
Tlf. 66 11 23 71

» REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

Folkevirke i Roskilde indbyder til samtalekreds i litteratur.

13. september

Goethes forfatterskab med udgangspunkt i »Den Unge Werthers lidelser« v/Joan Lønborg.

4. oktober

»Fisk har ingen fødder« af Jón Kalman Stefánsson v/Kirsten Rudfeld.

25. oktober

»En ny tid« af Ida Jessen v/Annie Gudmundsen.

15. november

»Bedste Grevinde« af Lisbeth Smedegaard Andersen v/forfatteren.

6. december

»Det ukuelige Barn« af Sara Mossin v/forfatteren.

Vi mødes hver gang kl. 14.00-16.30. Kaffe/te og kage i pausen er inkluderet i årskontingentet. Gæster er velkomne. Gæstebetaling 50 kr. – dog 100 kr., når foredragsholderen kommer udefra. **Årskontingent** er 650 kr. til Nordea, Reg. nr. 2280 Konto nr.: 6888-996-409 (dog kun 500 kr. for medlemmer af Folkevirke i København).

Bestyrelse:

Annette Molin, formand
Tlf. 22 41 85 98
annette.moling@gmail.com
Britta Poulsen, næstformand
Tlf. 23 46 45 95
britta.poulsen@privat.dk
Bente Ørum, kasserer
Tlf. 46 32 16 11
kajv@roskilde.dk
Birthe Schultz, sekretær
Tlf. 40 61 50 23
birthe@klosterkilden.dk
Kirsten Rudfeld, bestyrelsesmedlem
Tlf. 29 61 28 81
rudfeld@webspeed.dk
Bente Laursen, suppleant
Tlf. 21 22 36 42
bente_l@youmail.dk
Hanne Molin, suppleant
Tlf. 40 63 31 28
juulmolin@gmail.com

ØLSTED

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og planlægger fra gang til gang. Kontakt:

Lis Timmermann,
Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

» UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

Folkevirke deltager i **Kultur MØDET** på Mors:

Kulturmix – en musikalsk udfordring

Under overskriften »Kulturmix« arrangerer Folkevirke et **musikalsk debattmøde** på dette års Kulturmøde på Mors den **26. august 2016 kl. 15.30-16.30** på **Brøndum scene**.

Folkevirke har efter flere år på Folkemødet på Bornholm besluttet at tage til Kulturmødet på Mors – et initiativ, som har været drøftet gennem det seneste års tid.

Beslutningen var ikke så svær at træffe, da det viste sig, at årets Kulturmøde sætter fokus på den nærværende samtale og samspillet mellem danskeres og nydanskeres kultur – værdier og fokusområder, som flugter det, som Folkevirke arbejder med.

Folkevirke vil i sit arrangement sætte fokus på »kulturmix« inden for det musiske kombineret med en nærværende samtale – en samtale, som gør deltagerne klogere på det vedkommende og aktuelle emne. Folkevirke inviterer den kurdiskfødte musiker **Mizgin** med band. Musikeren Mizgins musik har rødder i den kurdiske folkemusik og er desuden præget af nysgerrighed og åbenhed over for andre kulturers musiktraditioner. Hun er selv komponist, sanger og saxspiller og ledsages af **Anders Honoré** på

Den kurdiskfødte musiker Mizgin.

sopransax og **Mirweis Fedai Ahmed** på tabla samt **Sened Sabani** på violin.

Folkevirke planlægger med, at bandet bl.a. vil spille en række kurdisk inspireret musik og også vise, hvordan fx en velkendt dansk folkemelodi – »Det var en lørdag aften« – vil lyde, hvis den spilles efter kurdisk tradition.

Den musikalske optræden blandes med en samtale om værdien af et fokus på »kulturmix«, hvor der bl.a. rejses spørgsmål som »Hvad er kulturmix, og er det en god idé?«, »Kan kulturmix være vejen mod bedre integration?« og »Hvad vil kulturmix betyde for den kulturelle udvikling?«. Debatten skal ledes af musiketnolog **Eva Fock**.

Eva Fock har bl.a. sagt at ved at lytte med øjnene og se med ørerne, ved at tegne (til) musik eller spille et billede, kan vi fastholde et fokus, bevidstgøres omkring nogle kunstneriske virkemidler og dimensioner samt opdage nye sider ved de forskellige udtryksformer. Musik fra forskellige steder i verden og forskellige historiske perioder lyder forskelligt. Man kan ikke altid sætte fingeren på, hvad det er, men man fornemmer det. Ved at sammenholde det med samtidig billedkunst, ornamentik og arkitektur kan man få redskaber til at opleve kunstens forskellige virkemidler.

På gensyn på Kulturmødet på Mors!